

Latvijas Tautas Padoles otrās sesijas pirmā sēde

12. maja 1919. g.

Leepajas pilsetas domes sēde.

Sēdi atklāj Latvijas Tautas Padoles viceprezidents G. Semgals plkst. 3.30 pēc pusdeņas, pēdaloceš sekretareem G. Bitte (demokrāts), un S. Kambala (latgaleciš).

Klaht bija: no Semneku Satveenibas A. Bremerš, G. Bauerš, G. Freijwaldš, K. Wanagš, A. Šerš, P. Keweetiš, J. Duzenš, A. Kalniņš, J. Kalniņš, Paukuš, A. Kweešis, Dr. J. Spruhde, W. Embriš, K. Burkewižš;

no Latvijas Soziodemokrātiškas Strahdneeta Partijas — A. Bušewižš, J. Menderš, A. Kudewižš, A. Petrewižš, K. Iwanowš, B. Kalniņš, P. Lejiņš, W. Zaune, G. Skubikiš, A. Wezkalnš, K. Anderfonš, A. Osoliņš, K. Brihwanis, J. Kufuliš, A. Stahlš, J. Klaustiņš, Wiral. Wihtiņš, P. Šehliš, A. Spruhde, no ebreju „Bunda“ — J. Kabinowitišš, J. Bahnš, J. Himmelfarbš;

no Latvijas Demokrātiškas Partijas — J. Bergfonš, G. Grünbergš, A. Bitte, G. Kiršfeldš, J. Sanderš;

no Latvijas Radikaldemokrātiškas Partijas — K. Venuš, A. Behriņš, J. Bebris, J. Sankewižš, Anš Petrewižš.

no Latvijas Nazionaldemokrātu Partijas — J. Bankawš, K. Blodneekš, A. Wodneekš;

no Republikānu Partijas D. Waldmanš, J. Gailiš, no Latvijas Neatkarības Partijas — J. Gifertiš.

no Latgaleešceem — J. Lotšmelis;

no Wahzu Progrediwās Partijas — G. Būrgeriš, A. Sibergiš, A. Šreinerš, D. Katerfeldš, D. Šönhofš, A. Jāfhe;

no ebreju „Jidišhe Folkspartei“ — J. Marks;

no leišņu tautibas — A. Montwižš un A. Baušča. Kā weēši bija eeradušcees angļu mišijas preekštahwiž Mr. Eliš, no igāneem Sihmanš un Jūrgenjonš, no wahzu šuhtneezibas Dr. Henkelš.

Sēdes laikā eeradās: M. Eglitiš (Latvijas Demokrātiškas Partijas) P. Kluge (Wahzu Progrediwās Partijas) un M. Goldblattš (no bešparteiško ebreju apweenotās grupās).

Sekretariš G. Bitte; Tautas Padoles sēdē ir eeradušcees no sozdem. 18, no ebreju „Bunda“ 3, Semn. Saw. 15, Latv. Demokrātiškas Partijas — 6, Latv. Rad.-demokr. Part. 8, Republ. Part. 2, Latv. neatkarības Part. 1, Latv. Nazionaldemokr. Part. 4, leišņu tautibas 2, ebreju „Jidišhe Folkspartei“ 1, Wahzu Progrediwās Partijas 6, Latgaleešči 2. Kopā ir eeradušcees 66 Tautas Padoles lozekti.

Preekštahdetajš G. Semgals — konstatejot, ka no 102 Tautas Padoles lozekteem pēdalaš 66, tā tad wairakumiš, sēdi pasludinu, ka pilnteešigu. Starpsratziņu birojš ištahdajis šefošņu deenas kahrtibu:

I. Diwu presiģija lozekļu wehlešana.

II. Weena sekretara wehlešana.

III. Presiģija šinjuš par politiško stahwoški.

IV. Partiju preekštahwiņu šinjuš.

Waj naw kahrtu papildinajumu pē deenas kahrtibas?

Tā kā eerunu pret uštahdito deenas kahrtibu naw, tad ščo deenas kahrtibu uštatu par pēnemtu.

Birmais deenas fahrtibas punkts, ir divu prezidija lozeku wehlešana; luhdsu ufstahdit kandidatus.

F. Menders — Soz.-demokratu frakcija ufstahda tā kandidatu par Tautas Padomes preekshebetaja beedri Andreju Petrevizu.

N. Nihve — Semneku Savenība ufstahda agronomu Ernestu Bauernu. Wizepresidents G. Semgals: Waj zitu kandidatu naw? Kas ir pret ufstahditeem kanditeem? naw ne weena. Ufstahditos kandidatus ufstatu par weenbalšigi eewehleteem.

Luhdsu ufstahdit kandidatus uš sekretariatu.

F. Menders — Soz.-dem. ufstahda Emili Skubiki.

Wizepresidents G. Semgals:

Zitu kandidatu naw? Ufstatu par weenbalšigi eewehletu. Prezidiju luhdsu eekent weetas.

Augsti godatā šapulze!

Apsweidams Juhs, loti god. lungi, turu par wajagsigu isteikt wišpahreju preeku par to, ka tagad, kad Latwijas walsts dšihwe atkal nolikta jaunu šarešgitu notikumu preešā, Tautas Padome šanahuse tahdā pat weenprahtibā un špehtā, tā tas bij pee Latwijas neatkarības pašludinašchanas. Man gribetos teikt, ka šchodeen, pehž pahrdšihwoteem pahrbaudijumeem, Tautas Padome buhs wehl stivrafa un autoritativafa, nefa agraf. Apsweizu sozaldemokratu partijas eestahšchanos Tautas Padomē. Tapat apšweizu ari Wahzu Progresiwo Partiju, kas representē wahzu eebšhwotaju leelako wairumu. Winas peedalīšchanas tagad Tautas Padomē leelā mehrā apgahšch tās domas, itkā pee tagadejo apstahku wadišchanas nehmuse dalibu wiša Latwijas wahzeetiba. Tā tad šchini gruhā brihdi muhsu semei neatraus palihdšigu roku šrahdneeziba, tāpat ari pilsoniba no wišam tautibam.

Muhsu ihšā walsts dšihwē bija jau manami pozitīwi panahkumi. Bij eeguhā leelaka uštiziba pee Sabeedroteem, nodibināti tuwaki šakari ar wineem, šanemta palihdšiba no wineem, tā militarā, tā ari tautas apgahdības šinā; bij wišlabākās išredšes, ka šchee pabalsti wairošees, un ka, pateizotees wineem, walstīškā ideja nostiprinātees. Mehš zeram, pat iššakam pahrlēcizibu, ka pehdeja laika notikumi nelo negrošis šchini uštizibā, ko bijām eeguhwufchi no Sabeedroteem. Mehš šinam, ka Latwijas littens atrodas winau rokās, mehš protam zeenit winau labwehligo ištureschanos pret mums. Wiša tauta luhšojas uš wineem ar zeribu, ka wini neatstahš muhs ari šchini gruhā jā brihdi un ka išmozitās, išpostitās semes — Latwijas — teekšmes un zerības atradīs pabalstu winau warenaš pašpahrne. Tahdas zerības wini lihds šchim mums ir dewufchi un par to wineem wišas semes pateiziba.

Ar nopeetnu, dšiku šajuhtu, lungi, paškatīšimees uš muhsu armiju. No Riogas išnahza tikai daščas latweešchu un wahzu tautības rotas. Tagad pirmās, tā ari otras ir jau eewehrojams špehšs, ar tīru pretneekam jarehšinas. Šekams tahlak runaju par muhsu semes kara špehtu, muhsu peenahkums atminet tos, kas kritušchi kareiwju goda zihnā. Ar preeku jasonstātē, ka frontē ir labas jo labas atteezības starp latweešchu un wahzu tautības muhsu semes kara špehka nodakam; tas špilgt peerahda to, ka tikko latweešchi ar wahzeem nahl tuwakoš šakaros, winau šaprašchanas ir weegla un labām atteezibām naw šķersšchu.

Ar noscheloschanu jaatšihst, ka latweešchu kara weenbas bij šamehrā dands šiktakos apstahklos, nekā winau beedri. Beechi wineem truhka wišnepeezeešchamatais, nebija šemā peeteekšchā mehrā šiltu apgehru; ari pahritās šinās winau apgahdašchana wareja prašit dands ko wairaf. Neluhšojotees uš wišu to, neluhšojotees pat uš to, ka bij gadījumi, kur kareiwji šemās laika išgahja uš apmahzibam koka tupelēs beš šekem — winau gara šahwolkis arweem bij moščs; nelabwehligee apstahkt nemasi-naja winos idealisma zihnā par neatkarigo Latwijū pret wišu išpostišcho elementu. Šungi, šchee kara wihri nahza no tauta, waj šchahda tauta ir leelneezīškā? Ja Pagaidu Waldbībai buhtu atlausis išdarit wišpahreju mobilitāziju, ja winas rišibā buhtu bijis wišs, kas kara wešchanā ir wajadšigs — Riiga un Wīdšeme nešmaktu sem leelneeku juhgo. Ar leelako atšinibu jaiššafas par frontes ištureschanos pret 16. aprila notikumeem. Še muhsu kareiwji išrahdija, ka winos walda štingis dižiblinas garš, kas war beret par preeksšihmi wezeem uoruhditeem kara pulkeem. Kara špehka zihnas garš ir lepnums katrat tantai.

16. aprīļa uzņemums neatnēsa nekādus augšus viņa autoreem, turpretim dēva cespēhu Latvijas tautai peerahdit, ka viņa ir politiski nobriedušie un izkaldēji viņas pretinēka apšūnīgi kaunprahtigos apvainojumus par leelneezīšu garu viņa. Semīščki spilgti tauta ar savu disziplīnu to peerahdija, ka reageja uz 16. aprīļa notikumeem.

Leelneezīšma gars nebija manams ne tanīs abgabalos, kas bija isbaudījuschi leelneezīšma juhu, nedz tanīs, kur leelneezīšms wehl nebija paguwis isplattit savu postoscho waru.

Stungi, ir jau mehnešis, kamehr semē naw likumīgas waldbibas. Tautas Padomes šuwereno waru mehina beš paahkuma šew peefawinat daščas personas un neatbildegas ļauschu grupas. Šhee walsts waras usurpatori naw atrahdīchi pabalsta tautas mafās un to ari neatradīs. Juhs esat un ari palikfat tas walsts waras awots, kas weenīgi ir aizināts wadit Pagaidu Waldbibu un nawadit tautu lihds Satwersmes Sapulzei. Tadehl, stungi, stahšimees attal pee walsts wadoscha darba ar wezo weenprahhibu; ar weenprahhibu turpināšim zihnu pret leelneezīšmu, un ar weenprahhibu gahdāšim par semei wajadsigām reformām un likumeem, usupurejot personīgas interesēs tur, kur praša tautas labums. (Applausi.)

Buhšbu sekretaru nolāstīt Tautas Padomes presidija šinujumu.

G. Bitte — (lasa)

Presidija šinujums Tautas Padomei.

No 6. dezembra pag. g. lihds šchim laikam Tautas Padomei aīs daščadeem apstahkēem un eemešleem nebija cespējams noturet ļawas sehdes, lai gan walsts interesēs to noveelni prasija. Tikai mara beigās radās cespēhja daščeem promešošcheem Tautas Padomes lozeklēem eerastees Beepajā, organīset partiju preekščstahwneezību un starprahziju komīšiju; tanī pat laikā eeradās ari dašči presidija lozekli, tā ka radās cespēhamība noturet starprahziju komīšijas sehdes. Lai radītu Tautas Padomei viņai pekrihtoscho autoritati pee viņas darbības atjaunoschanas, presidija un starprahziju komīšijas pirmais solis bija nolihdsinat domustarpības, kas radās Tautas Padomei ar sošaldemokrātu istahščanos no tās; tā otrs tikpat šwarīgs solis aīs teem pašcheem eemešleem tika atšhta šaprashšanās wajadsība ar wahzu tautības preekščstahwneem; pehz tam pehz šcha jautajuma noskaidroščinas bija nobomāts šasants Tautas Padomei. Lai noskaidrotu atteezības starp Tautas Padomei un wahzu tautības politiskām partijām, turas wehl nebija cestahjuschās Tautas Padomei, starprahziju komīšija iswehleja šewīščku komīšiju, kurai udewa wešt šarunas ar wahzu tautības preekščstahwneem un noskaidrot tās preekščstības, kas wineem leedša, no viņu weedokļa statotees, nēmt dalību walsts ušbuhwē, tadehl, ka Pagaidu Waldbiba pilnīgi pareisi bija atteikufes šarunas wešt ar wineem un nosleht ļautahdu weenoschanas ar teem, atšhdama, ka tahda weenoschanās pekriht weenīgi Tautas Padomei un nestahw viņas (Pagaidu Waldbības) kompetenzē. Aīs augšā minēteem apstahkēem šcho komīšija iswehlet agrā nebija cespējams, lai gan tika atšhta šchis leetas šteidsamība. 16. aprīli notika pirmā šchis šaprashšanās komīšijas sehde, kurā no wahzu pušes bija eeradufchees Balt. Naz. Aushuscha "delegēee — viņa preekščsehdetājs adw. Meisners, Melwills, Brūmners, Samsons von Himmelstjerna un weens wiršneeks no landeswehra frontes delegats. Tika šinots, ka kara ostā atbrunoti ļatweeschu karēwji, islaupītas karēwju un strahdneeschu mantas un noschauts weens karēwis; to iđarījis Pseffera bataljōns. Komīšija nolēma sehdi pahtraukt, eewehrojot ušbudināto stahwolkli, un weenojās turpinat sawu darbu pehz tam, kad buhs noskaidroti šchis deenas notīumi kara ostā un no wahzu pušes buhs pašinots atļahhibat, ļahdu stahwolkli wini eēnem pret šcheem notikumeem, ja wineem buhtu wispahreja nosīhme. Wahzeeschu preekščstahwji no ļawas pušes pašināja, ka par notikumeem kara ostā wineem nefas neesot šināms. To pašu deenu israhdījās, ka Pseffera bataljōna darbību pabalstījuse ari daka no landeswehra, kuršč bija arestejīs diwus Pagaidu Waldbības lozeklis un wairātus augstus walsts eeredus, eēnehmīs Pagaidu Waldbības telpas, eēnehmīs walsts naudas drukatawu, noschaujot ļatweeschu ļargu saldatu, panemot no drukatawas galawo naudu un atnemot naudu, past- un šhtempelmarkas pasta cestahde. Kara ostā tika atšwabināts Strika leetā arestētājs Šofs, un šafarā ar Šofa leetu tika arestēti šchis leetas ismelleščanu wadoschās personas, meklejot ismekleščanas aktu un dokumentus. Issludinājis ļahde anonīma

droschibas komiteja un pasinoja, ka Pagaidu Valdiba esot gahsta. Droschibas komiteja pasinoja, ka wina arestiejuse Pagaidu Valdibas lozeklus ais ta eemepla, ka tee nodomajuschi behgt, ka prokurors Borkowffis esot ezejts par waldbas komisar u lihds militarās direktorijas nodibinaschanai.

Behz 16. aprila notikumeem Sabeedrotee noslehdja Deevajas ostu un pah-
trauza eedshwotaju apgahdaschanu ar pahrtiku, panemdami fawa apfardsiba miltu noliktawas.

21. Aprili ka protestu pret 16. aprila notikumeem un ari nodomateem jauncem waldbas pahrgrosijumeem, 7 latweeschu politiskās partijas islaida wiseem pasihstamo pasinojumu lihds ar kuru reisa parahdijas Pagaidu Valdibas usfaunums tautai.

Tani pat 21. aprili eeradās „Balt. Naz. Auschussa“ preekshchdetajs Reifners pee Tautas Padomes preekshchdetaja beedra un pasinoja, ka 16. aprila notikumi isdariti pret wianu gribu un bes wianu sinas, ka wini tahlu stahwejuschi no teem un noleek katru atbildibu par notikumu warbuhtigam sekam; ka wini atshst Latwiju ka tahdu un atrod weenigu iseju no tagadeja stahwokla — militarās direktorijas nodibinaschanu, kuras eecetu 2 kareiwji un 2 leetpratejas personas no pilsonibas. Shi direktorija buhtu Tautas Padomes weetā un fastahditu kabinetu. Schahdt fastahdita waldbiba srahdatu lihds leelineeku isdshschanai no semes.

Scho preekshlummu partiju preekshstahwji atraidija un atfina, ka weenigā iseja no jaunraduschās stahwokla war buht ta, ka wezais kabinets atgreeschas pee fawa darba, pehz kam war tikt turpinatas farunas ar wahzu tautibas preekshstahweem.

20. aprili eeradās delegati no frontes, lai noskaidrotu notikumus Deepaja. Schai delegazijai bija leela nosihme tani sinā, ka wina ar notikumu objektivo ismeleschanu un ar fawu autoritati prata nowehrst desorganizaziju frontē un aismugurē, neskatotees us to, ka no pretineeku puses tika isleetoti daschadi lihdssekti, lai eepihlu muhsu armiju, ka lihdsbalibncezi Deepajas notikumos. — Behz tam, kad frontes delegazija bija galigi informejusches wisos shkumos par notikumeem, wina dewa schahdu atbildi: „Latweeschu kara spehku komandeeris, pulkwedis Balodis, kategoriski atfatas no peedalischanās militara direktorija, un lihds ar to aisleedsa wianam padoteem kareiwjeem kaut kahdā sinā nemt dalibu direktorija. Latweeschu armija atrod kara spehka eejaukschanos politiskos jautajumos par diziplinas truhkumu un uskata par fawu weenigo un wiswarigako usdewumu zihnu pret leelneezišumu. Armija balstas weenigi us Tautas Padomes platformas un Tautas Padomes ezejtās Pagaidu Valdibas. Pret kara spehka diziplinas pahrkahpumeem Deepajas notikumos 16. aprili aktiwā armija issaka fawu wisstingrafo nosodišanu.“

Kad neisdewās nodibinat militaro direktoriju, Borkowffis pasludinaja fawu kabinetu, kuresch lihds fawai aiseeschanai israhdijas par piunigi nespehjigu un nespehjigu, isnemot walsts kafes attaischanu un winas fatura isnemšanu.

Par notikumeem un stahwokli kahrtigi tika informeta ahrsemes prefe lihds 21. aprilim, pehz kam informeschana tapa neespehjama.

Deepajas gubernators ofzijali sinoja atklahtiba, ka Pagaidu Valdibas aresteschana isdari'a bes wina sinas un wahzu kara spehka peedalischanās, kaut gan wahzu kara eestahdes ar fawu rihzibu peerahdija pretejo.

Ostas blofeschanas dehl Deepajas pilsehtas walde bija speesta pamafinat maies raziju us 2 mahzrinam, pasinojot, ka miltu krahjumi fneedsas tik lihds 12. majam, par ko ari sinoja Wahzijas ministru presidentam Scheidemanim, usleekot atbildibu par Latwijai brandoscho badu Wahzijai, kuras organi scheit dsen tahdu politiku, kas aisprowsto pahrtikas lihdssektu eegahdaschanu.

Tautas Padomes presidijam eenahkuschas sinas, ka Pfeffera nodaka lihds ar dascham landeswehra nodalam aismugurē atbrunojuse latweeschu kara spehka nodalas.

Aprila beigās eeradās Deepaja mahzitajs Andreews Needra, kas ustahjas ka starpineeks starp Pagaidu Waldbu un wahzu tautibu, un isteizas, ka sapraschanās eespehjama, ja teek peenenti apmehram schahdi noteikumi:

1. Wahzeefchi atflahti nosoda 16. aprila notifikumus.
2. Tautas Padome usdod kahdam fastahdit jaunu kabinetu, kura eetilptu 3 grupas, apmehram lihdfiga famehra, proti
 - a. Radikalā grupa ar 4 lozekteem
 - b. Masgruntneeziba ar 4 lozekteem un
 - c. Wahzeefchi ar ebrejeem ar 4 lozekteem.

Šchi kabineta darbības pamata wilzeeni buhtu ņahdi: atsihtē Satwiju un Pagaidu Waldibu un „de jure“ nosoda putņha taikitajus; wahzeefcheem jaatafatas no mehginajuma radit walsti walsti; newar peelaist wahzu nazionalo kara ņepņku un diw-walodibu walsts eefņhejā darbībā; leelgruntneeziba winas teefibās un peenahkumos pret walsti un komunu beelihdņinama masgruntneezibai; leelgruntneezibai jaatdod dala semes preefņņ eefņhejas kolonizāzijas, t. i. jaunu masgruntneezibu dibinaņanai; ari daku no winas meņheem atwehrl walsts likumdoņanas zekā; ņemi dabon ahrņemneeki, kas eegu-wiņņi pilņonu teefibas Satwijā; teef garantetas wahzu kulturelā autonomija un wahzu walodas lihdsteefiba walsts eestahņņu ahrejā darbībā; wehņņhanās teef radita tahda ņahrtiba, kas nodroņhina masgruntneezibu zihnas laimcā pret majoriņņhanu no beņ-ņemneeku puņes.

Sarunas ar wahzeefcheem un Needru weda ministru prezidents Umanis. No ņņim ņarunam istezeja, ka ņem radikalās grupas domati wezā kabineta lozekti, ņem masgruntneezibas — Needras grupas peefriteji un no wahzeefcheem nahktu trihs lozekti, kuras ņahditu preefņņā „Balt. Naz. Ausņhufs.“ Kad weenoschanās uņ ņheem pama-teem netika panahka, tad par pamatu tika likis weenas Sabeedroto walsts miņņjas preefņņahwja informels preefņņlikums, kura ņaturš apmehram ņekofņais:

Tagadejā momentā mums ruhp redset ņaktiņkas pagaidu waldbibas nodibina-ņhanu, kura organifeta weenigi tagadejam militarifkam wajadņibam, pee kam wiņi pret-leelneezifki elementi apnemas to teefham pabalņit, un kas buhtu peeteekofņi ņiupra, lai: a) nowehrņtu pilņonu karu, b) raditu nepezeefņhamo adminifrativo aparatu Amerikas pahrtikas iņbalifņanai, c) atlautu promoforifki atkal mihtņinat blokadi, lai waretu atdņihwotees tirdņneeziba un ruhpneeziba, d) padaritu eefņehjamu radit Satwijas armiju ņem peenahzigas pahrraudņibas un atteezigām droņņibam un nodroņhnatu nepezeefņhamo naudu un kara peederumus, g) iņwestu ziwilas pahrwaldibas pahrejās ņunņzijas lihd-robās eefņehja nodibinat normalu politifku kabinetu. ņahhda pagaidu waldbiba war-tikt atjaunota ar ņekofņheem ņokeem: a) „Balt. Naz. Ausņhuffam“ publiņti janofoda lan-deswehra 16. aprila warmahzigeo akti, b) jaatnem ņargi no waldbibas ehkam un jadod Umana ministrijai eefņehja atgreestees pee darba, c) tuhlu jademiņtone wiņeem Umana kabineta lozekteem, d) newejeotees ņarekonņitue waldbiba, ņastahbot jaunu koalizijas kabinetu ar Umani kā premjerministri, kura Umana wezā kabineta lozekti buhtu majo-ritatē, peemehram 7—8 weetas no 12, un minoritatu grupai (balteem, mehreneem latweefcheem, ņihhdeem etz.) 4—5 weetas, g) wiņpahriga amneņtija atteezibā uņ pagah-juņheem politifkeem notifikumeem, f) politifks un ņozials pameers lihdfigi tam, kahds bija Franziā, Wahziā un zitās walsts pa leelā kara laiku, lai padaritu eefņehjamu ņemigi turpinat zihnu ar leelneezifnu. Umana ministrijai jadabon majoritate i-ņkura proponetā koalizijas waldbā, jo tahdu ņoli pabalņitu Satwijas pretleelneezifkās eefņih-wotaju dadas wairakums. No otras puņes minoritates grupam, ihpaņņi tam, kuras nehmuņņas dalibu kara operāzijas pret leelineeņeem, buhtu jaerahda ņi pra minoritates preefņņahwiba koalizijas waldbā, kura organifeta kara ņemigai turpināņanai.

No latweefņu puņes ņņos preefņņlikumus prinzipā peenehma, eewehrojot drau-dofņo etonomifko un militaro ņahwofli. Bet wehņakās ņarunās ar wahzeefcheem un Needru ņrahdijs, ka pirmee grih politifko amneņtiju atteeznat ari uņ teem, kas bija laupijufņi primat- un walsts ihpaņņumu un ka Needra atfakas nemt dalibu Umana ņastahditā kabinetā, ja wiņņ tur newar iņwest ņawu politifku eefņņeetu un agrarleetās, pilnigi preteju politifku Umana politifkai. Tā kā weenā kabinetā newar buht diwejada wirņeena politifka, un tā ka wahzeefchi beņ Needras atņazijas nemt dalibu Umana ņastahdamā kabinetā, tad weenoschanās ari nenotika. Wahzeefchi un Needra pahrtauza tahņakās ņarunas ar ministru prezidentu, lai gan pehdijais peenehma beidņot preefņņā likto kabineta perņonu ņastahwu: 3 no wahzu aprindam, 1 no Needras peefritejeem un 1 no ebrejeem.

10. maijā atfajijās Borkowfka kabinets, nošodidams 16. aprīļa aktu, kas bija viņa waras awots, tomēr nododams waru Needram un ta fastahditam kabinetam. Needra šawā pašnojumā „Latwijas Tautai“ atbalsta šawu waru us sentureem. Tautas Padomes presidijs atfina par wjadsiņu zelt preefšā Tautas Padomei šāo ihšo materialu dehl informazijas un leel no šawas puses preefšā iswehlet komi-
fiju, kura lai fastahditu pilnigu pahrskatu par pehdejā laika notikumeem muhšu walsts dšihwē.

Wizepresidents G. Semgals — luhdsu nolāsit presidijam eesuhhito Semturu Padomes lozeklu rakstu.

G. Bitte — Tautas Padomes presidijs ir šanehmis šefošo rakstu: „Augsti godatam Tautas Padomes preefšneeka šgam. Atteezibā us A. Needras šga ministru prezidentam Ulmana šgam rakstīto wehstuli no 9. maija šg. g., kūrā wiņš uštahjas Semturu Padomes wahrbdā, zaur šho pašnojām, ka mums naw nekās sinas par kaut kahdu pilnwaru, us kuras pamata Needras šgam buhtu teefiba runat minētās Padomes wahrbdā. Mehš apafšā parafstijušees Semturu Padomes un Waldes lozekli atfshstam weenigi Tautas Padomi un no tās eezeltu Ministru Kabinetu. Leepajā, 10. maijā 1919. A. Ehers, A. Klihwe, K. Pouluks, Sp. Paegle.

Wizepresidents G. Semgals: Soz.-demokratu frazija eesneegusi preefšlikumu pehž tom, kad nolāšits presidija šnojums, šehdi pahrtraukt us 15 minutem. Kas ir pret šho preefšlikumu? Naw neweena, tad usskatu šho preefšlikumu par peenemtū. Pašludinu pahrtraukumu us 15 minutem.

Pehž pahrtraukuma šehdi atklāji wizepresidenis G. Semgals: — Zeeku preefšā apšweikt muhšu šaiminis īgaunus un le šwis, kuri ari ir eestahjushees zihnā par šawas walsts ideju un pret komunistiskās šreewijas eebrutumu. (Peeerifšana ar applauseem.)

Peteekušhees pee wahrba šefošhi Tautas Padomes lozekli: Klihwe no Semn. Saw., Menders — Soz.-Dem. Part., Škreiners — Wahžu Progresiwās Part., Bergšons — Latw. Demokratu Part., Rabinowizs — Ebreju Soz.-Dem. Part. „Bunda“, Benus — Latw. Rad.-Dem. Part., Bankaws — Latw. Naz.-Dem. Part., Waldmanis — Republik. Part., Marks — Ebreju Tautas Part. un Freijwalds — Semn. Saweeniba. Kas wehl wehšas wahrdu? Naw. Tā tad runataju šarokšis ir šehgts. Wahrds Semn. Saw. preefšstahwim Klihwes šgm.

A. Klihwe: Augsti zeenijamee Latwijas Tautas Padomes lozekli! Ja jau ir weena weeta wirs šemes, kura ir īšredseta un nolemta pahrdsihwot wisgeuhstakās zeelšanas un neft wisleelakos pahrbaudijumus, — tad mehš ar pilnu teefibu waram teikt — ta ir muhšu dšimtene.

Tauti brihdi, kad noteek pašawles šara likwidazija un top redšama taišnibas uswara, leekās, ari Latwijā wjadšēja nahst meera un usšelšanas laikam. Tomehr no ta mehš wehl neka nejuhtam. Taišn otradi, trauzekli muhšu tautas brihwai atrihstibai palikušhi daudš ļaunaki un zihnu nahkas west tahdos apstahkos, par kahdeem wehl nešenā pagahne nemas nedomajām. Melnais brunineeks, par kuru stahsta tautas teikas, ir pazehlis galwu no tumschās pašlehptuwes. Agrā seemā tas šahzis šagatawot šew zeku pahr Latwijas laukeem, no šahuma bailigi un usmanigi, bet wehšak arweenu drošak un usmahzigak, lihds kamehr 16. aprīli ar Latwijas waldbibas gahšhanu wiņš parahdija šawu ihšo šewu. No ta laika jau pagahjis mehnešis, bet mehš wehl weenmehr dšihwojam šem kahdas nesnamas waras, beš waldbibas un wišā dšihwē parahdas leelakais šajukums un nenoteiktiba. Neweens nesn pateikt, kas buhs riht, kas parih. Nestatotees us to, ka 16. aprīļa šaswehrneeku darbu ir nošodijušas wišas gobigās pilšonu grupas un gobigās politiskās partijās, šaswehrestibas šekas wehl naw likwidetas. Normalā dšihwe naw atjaunota, šahrtiba naw nodibinata. Zik ilgi tas tā wehl turpināšees? Waj tas apstahlis, ka likumigais Ulmana kabinets bija „šemneeku kabinets“, tā to raksturoja šinamas apriydas, — jau peteekofšs emešis wiņa gahšhanai. Waj ar 16. aprīli domaja īšnihzinat latw ešhu šemneeka šingribu un noteiktību, t. i. ihpašības, kas peemita likumigajam kabinetam? Ja gan, mehš šaprotam 16. aprīļa „brunineekus.“ Ulmana kabinets bija šingrs un noteikts šawā darbā un tāpat wiņš wadija walsti preti meerigam darbam, preti neatkarigās Latwijas usplaušchanai, wiņas nahkotnes nostiprināšanai un atšwabinaschanai no leelincefu ļaupitaju bandam. Tas nefakrita ar 16. aprīļa šaswehrneeku ne materialajām, ne

politiskajam interesem un tādēļ teem Pagaidu Valdību vajadzēja gahst. Bet waj wīnu darbam buhš sekmes, to rahdīs tīf nahkotne.

Rā sinams, 16. aprīļa waras darbus paswahdaja weena landeswehra nodala baronu Manteifela, Gahna u. z. wadibā. Zefas jautajums, kā masa ļaujina warmahku usdroshinajās paselt rotu pret waldbibas un Tautas Padomes lozēķeem, pret walstis eestahdem, pret Latwijas bērhwibu un patstahwibu. Atbilde ir weentahrscha. Manteifela nodala wareja tīf pahdroshī rīhkotees tamdehļ, ka wīnai aīš muguras stahw Wahzijas walstis karaspehka weetejā preefshneeziņa, agrakā ofupazijas wara. Šhi wara, kuras weentgais usdewums un peenahkums Latwijā ir west zīhnu ar leelineeķeem, jau pirms dūnpja noseedšigā kahrtā atkahwās few maīķtees ne weenu reīst ween Latwijas eefšje ās darīshanās. Kad 14., 15. un 16. aprīlī wahzu landeswehra nodakās atbrunoja latweešhu karēwjuš Deepajas kara ostā, īdarīja turpat laupīshanās un nošchāufchanās, tad wīnu Latwijā efošho karaspehku wirspawehlneekš f. d. Goltšs, kuram tā tad padots ari Baltijas muišchneeku landeswehrs — aīsbīdinajās ar to, ka wīnāsch no šcheem notifikumeem neka nesin, bet nespehra nekahdus šohus dumpineeku šawaldīchanai. Tas pats, kas kara ostā, atkahrotojās Deepajas pilšehtā ar walstis eestahschu īlaupīschanu un latweešhu karēwju noslepkawoščanu, kā tas bija p. p. walstis kafē. Ari šhīnī leetā tāpat, kā wīšur zītur, naw sinams, ka buhtu spērti kahdi šohi, lai wainīgoš nodotu peenahzīgat teesai.

Šhi wahzu militarīstā wara neaprobeshojās ar to ween, ka, eeneendama atfewisāku stahwollī walstī, ar spēhku usstahjas pret pastahwošho kahrtību, wīna jau šen un sistematīkī kawēja organīsko Latwijas īsbuhw s un nostīprīnāščanas darbu.

Atzerešimees, z. l., ministru šinujums starpratzīju komīšijā. Galwenā weeta šhīnīs šinujumos tīka eerahdīta Rīgas, Wīdsemes un Latgīles atswabīnāščanai no leelineeķeem. Šhīs darbs bija swarīgākais, par to domāja Ilmana kabinets, ta sagatawoščanai tīka seodots wīswairat enerģijas, wīswairat puhlu. Sakarā ar Latwijas atswabīnāščanu no leelineeķeem stahw mobilīfazijas jautajums, par kuru, pehz wahzeeschu domam, nedrīhkt nemas runat. Wīšī Pagaidu Valdbības šohi, radīt stīpru Latwijas armiju ar mobilīfazijas palīhdīšību weenmehr atduhrūšchees us wahzu militarā preefshneeka grafa f. d. Goltza ašako pretestību. Gemesls tas, ka latweešhi ešot leelineeķi. Norahdījumi us latweešhu armijas kaujas spēhjam, leelo īsturību un pašchāīlēdsīgo zīhnu wepshja Goltzu pahrlēezinat un behdīgais īnahkums no peewestās wahzu wirspawehlneeka rīhziņas ir tas, ka Latwijai ļawas armījās, tahdōš apmehros, kā tas ir wajadšīgs, wehl naw līhdī šchāt deenai. Nedībīnato atswabījumu, it kā wīšī latweešhi buhtu leelineeķi, ir tīf daudš reīfes apgahšīs muhšu waronīgais karaspehks, ka tas atkriht pats no fewīs un weetejā wīswahzu preses organa slawas dšeejma leelineečīsmam un Sabēdroto noneezīnāščana ir tīf nāīwa, un weenteesīga, ka neweenu latweečī leelineeku tīhloš neew īnās.

Bet kahda noluhka dehļ Wahzijas weetejeem preefshstahwjeem bija waladšīgs pabalstīt un stutēt to landeswehristu puhli, kas muišchneeku wadibā usstohjās pret līkumīgo Pagaidu Valdību? Ta ir kolonīfazija. Kursemes kolonīščanas plānī ir tee, kas nedod meera wīswahzu militarīsteem. Zīf nopeetnī augšchā peewestāīs jautajums tek Wahzijā usstātīt, to rahda nekaitamee sludinājumi wahzu awīšēs un Kursemes kolonīščanas beedribās darbība. Šhi beedriba, kas ar leelineeku eebrofumu Latwijā pohrzechlās no Bēlgawas us Bērlīni, šawu darbību nebuht naw pahtraufstī, bet turpīna swahdat ar apbrihnojumu īsturību joprojam. Tee pašchī kolonīfazijas nodomi Latwijā nomanami ari Wahzijas weetejo eestahschu rīhkojumos.

Tā tad Baltijas muišchneeziņas reakzionari un Wahzijas weetejā kara spēhka preefshneeziņa — tee ir tee dīwī spēhki, kas organīseja un īhwēda 16. aprīlī. Abi šchee spēhki apwrenojūšchees kopīgā zīhnā pret neaktarīgu Latwijū ar noluhku wīfadi wēzīnat wahzu elementa un eepalda nostīprīnāščanos Kursēmē un Wīdsemē. Wīšās politīkās kombināzijas, programās, īslīhgumi wīša walstīs dšīhwe pehz 15. aprīļa tādēļ usstātama kā šcho dīwu noteīzōšho spēhku darbības rezultātīs, kā šohīs us wīnu politīkō mehku šāneegīchanu un šainneezīsko īnterešhu nodroshināščanu.

Tahdās ir tās leetas, kas stahw sakarā ar līkumīgās waldbības gahščanu. Bet kā weizās 16. aprīļa „waroneem“ ar jaunās waldbības šastahdīchanu?

No ahrpūses ministru kabineta nodībīnāščana ir ahrkahrtīgi weegla leeta: šafauz pulzīnu kaušhu kopā un pašaka weenam — tu buhstī ministru preefshneekš,

otram — tu buhši ministrs, treschajam — tu buhši wina beedrs un tā tahla. Atteezigā wara, kas tahdu „ministru“ rihkojumus peepsestu palausit ari likās esam daschu landeswehra un Wahzijas kara spehka nodaku weidā. Wajadšiga wehl tikai latwiška eetehrpa, lai buhtu nodroschinati Sabeedroteem preti. Ja tad nu wehl tahdam „kabinetam“ peelet labu smuku ikahrtui, p. p. zihnu ar leelineekeen, tad jau leeta darita. Pateesiba Waldibas nodibinaschana israhbijās drusku gruhtaka ari 16. aprila wihtreem.

Tiklids Bagaidu Waldiba tika gahsta, us eelam parahbijās kahdas nesinamas „droshibas komitejas“ ussaukums. Droshibas komiteja mehgnaja isleetot wispirms pret Bagaidu Waldibu muhsu kareiwjus, isfludinadama, ka wjadšigs dibinat militaro diktaturu. Rā weens no diktatoreem tika minets pulkwedis Balodis. Bet scho „droshibas komitejas“ manewri muhsu armija spthdoshit atšita. Frontes kareiwju delegazija 16. aprila šaswehrneekeen dewa ihšu un ismekoschu atbilbi: Pulkwedis Balodis diktaturu nepeenem un aisleeds to peenemt ari ziteem winam padoteem wirfneekeen, frontes latweeschu karaspehks ar politiku nenodarbojas un atšihst weenigi likumigo Bagaidu Waldibu, kas atbalstas us Tautas Padomes. Juhs buhsat weenis prahtis ar mani, ja teikschu, ka us tahdu armiju mehs waram lepmi buht. Gohs un flawa tai. (Išga peekrišana.)

Tad tika dšihšs latweeschu tautā otrs kihlis: starp pilsonibu un sozjaldemokratiju. No drošcheem awoteem tika ispaustas eeschs un ahriemju prese šinas, ka 16. aprila waronus pabalstot sozjaldemokratiskā partija, jo jaunais kabinets buhschot demokratiskaks, kā agrakais. Bet ari šchis uuehmums palika bes panahkumeem. Tad tika dšihšs treschais kihlis latweeschu tautā. Ar to gribeja šaldit latweeschu semneeziibu. Un teescham atrast starp 200,000 latweeschu semneekeen daschas personas, kas ir ar meeru eelastees darischanas ar 16. aprila šaswehrneekeen, naw tik wisai neeepsehjams. Nahza Andrews Needra un ustahjās no eesahkuma, kā godigs mahlers 16. aprila wihtu wahrda, bet wehslak jau kā wina ministru preekschneeks. Sarunās, ko Needras šgs weida ar Tautas Padomes un Ulmana kabineta preekschstahweem wahzeeschu usdewumā, islobijās daschadas praškbas: ewehrojot ahrtahrtigi gruhtu un atbildigo Latwijas stahwolli kā šaimneeziškā, tā politiskā šinā, wišas tās praškbas tika peenemtas. Tad nahza šas negaidits: tika peeprafta amnestija ne tikai 16. aprila politikkeem lihšbalibneekeen, bet ari teem, kas weenfahrschi peefawinajušchees walts šafes šaturu, bahrtan mantas un t. t. Šafet, waj Tautas Padome wareja peenemt tahdus preekschlitenus? Bet nenogaidot nemas atbilbes us augšchejo peepraftijunu, Needras šgs paširo wehstulē Ulmana šgam, ka šaprašchanās newar notikt tadehl, ka wina grupa newar peekrist apweenotai kabineta politikai agraros un eescheleetu jautajumos. Šamdehl un kahdu eemešlu dehl — tas palika nenofkaidrots. Waj ta ka nelaimē, ka Bagaidu Waldiba nopeetni šehrās pee bessenneeku apgahdaschanas ar semi? Šeb waj eeschejās politikas dehl tas nebija wehlams, ka bessenneeki, kas gaduštenteem zauri gahjuschi bes šawas pajumtes, tagad weenā otrā irona mušchā wareja zeret us drošchas, paleekamas šaimneezišas nodroschinaschānu. Newar nemas šchaubitees, ka ta „agrārā politika“ kahda teel peekohta pehž 16. aprila un pastahw bessenneeku israhbijānu no eerahditām weetam un wina inventara isputinaschānā nesargā semi no leelšezisma wairak, kā Ulmana kabineta politika. Wispahrigi, kas tas buhtu par kabinetu, kur katrs ministrs weh šawu ihpaschu politiku, kā to wehlejās Needras šgs? Tadehl japeenem, ka šarunu pahtraušchānai no Needras šga pušes ir bijuschī ziti eemešit.

Latwijas semneeks aršinas šawu atbildigo stahwolli šhini gruhtā brihdi un šaka: mehs esam par katru šaprašchanos, katru islihgšchānu ar wišām šchiram un wišām grupam, bet ir šinami prinzipi, par kureem pahri eet mehs newaram. Ir leetas, kas preeksch mums, semneekeen, stahw ahrys katras apšchaubišchanas. Šā pirmās no tam ir neatkarigās Latwijas nodroschinaschāna. Šef brihwas un neatkarigās Latwijas wiš lihumi ir leeki. (Peekrišana.) Mehs ndrīkstam aismirst, ka mehs pašchi esam tee, kas isfludinajām Tautas Padomi par augstako suwereno waru Latwijā. Us Tautas Padomes wahrda ir rakstita neatkarigās Latwijas atšihschāna no Anglijas un zitu Sabeedrote wilstu pušes, un tadehl jo wairak mums japaštahw us Tautas Padomes suwereno teesibu atšihschānu ari no wišu Latwijas pilsonu pušes.

Rā us scho jautajumu škatas 16. aprila raditaji, tas redšams no kahda pašinojuma us eelu šuhtreem, kur Borkowška šgs isfludina jannu „ministru kabinetu.“ Latweeschu publikai teel darits šinams, ka jaunā „waldiba“ stahwēs par neatkarigu

Ratwiju. Atteezigā weelā wahžu walodā eet runa par „neues starkes Lettland,“ kas ir pawisam kas zits.

Otra leeta, no kuras mehs neatkaphsimees, ir lihdschinejā Sabeedroteem labwehligā orientāzija. Apsinotees pahrdsihwojamā azumirkļa nopeetnibu, mehs sinam ari to, ka no 16. aprīļa „brunieceem“ mums draud breesmas ne tikai Beepajā. Tani pat laikā, kad notika Beepajas dumpis, jalaštjās Werfakā meera konference. Šā Ratwijas leetas meera konferenzē grib aistahwet tagadejās situāzijas kungi un waj wispahrigi wini to grib — to mehs nesinam. Tadehl nepeezeschams, ka Umana kabinetes nekawejojtees atgreeschas pee darba, un peelaischot wina reorganizāziju, pehdejā isdarama tahdā kahrtā, ka lihdschinejā walstis politiskā wirseena peekritejeem teel nodroschinata zeescha majoritate.

Tikpat nepeezeschama leeta tagadejā brihdi ir Ratwijas armijas radischanā, nowehrschot wisus schkehrschlus, kas stahw zelā kahrtigai mobilisāzijai. Bes paschu armijas wisš kas kara gahjeens us Rigu war iswehrtstees Ratwijai par leelako postu. Neatsmirksim, ka Rigu, Widsēmi, Augschkursēmi un Ratgalt wajaga ne tikai eement, bet ari speht paturet un pahbdinat. Un to mehs waram panahst tikai ar stipru latweeschu armiju. Par wisām leetam mums jaisfargā widsēmneekt un latgaleeschi no leelineeku otriseejas eenahschanās, jaiswairas no tās rupjās Kuhdas, kas notika pagahjuschā gada dezembri, kad wahzeeschi paschi leelineekus aizināja dauds weetās nahst us preeschu, brahstojās ar teem, aistahja wineem sawus eerotschus un aigahja no Ratgales, Widsēmes un Rigas, dauds weetās bes masalās pretoschanās. Nodri schinat Ratwiju pret leelineekeem mehs waram tikai ar tahdu armiju, kas kausa waldbai, bet ne otradi, t. i. ar latweeschu armiju.

Katra deena nes mums jaunās sinas par tām swehribam un slepawibam, kuras teel isdaritas pee meerigeem eedshwotajeem frontes otrā pusē. Mehs sinam, ka wisa ruhpnēeziba un tirdsneeziba tur ir pilnigi apstahjusēs un ka teel pahrdsihwota breeswiga pahrtikas krihse. Bet mehs sinam ari to, ko dara pee mums, schaipus frontes, šoda ekspedizijas un daschadas rekwiizijas nodatas. Un ja wisu to likim us swaru kauseem, tad gruhsti buhs pateikt, kura puse smagati swers, kur buhs wairaf upuru. Neskatotees us wisu to, mehs bijām ar meeru dauds to upuret no sawām prasibam, lai tikai drihsakti panahsttu Ratwijas isihrischanu no leelineekeem, bet bija leetas, no kurām atteiktees newarejam, ja negribējam gruhst Ratwiju postā. Tadehl ja sapraschanās lihds schim wehl naw notikuse, tad wisa atbildiba kriht us pretpusi, us teem, kuri usdrosch najās pazelt sawas rokas pret likumigo Bagaidu Waldbibu. Mehs noraidam no šewis wisas šetas, ja wini, negribedami saprast Tautas Padomes suwrenendās teesibas, turpinās mums sawus usbrukumus ari us preeschu. Tad ari mehs buhsim speesti usnemt zihnu ar wineem un iswest to galā.

Muhšu prasibas ir, ka 16. aprilis un wisas wina šetas ir likwidejamas, t. i. isnihzinamas, winām japasuhd pilnigi, un ir janahst atpakaš likumigai waldbai, lai ta, Tautas Padomes reorganizeta, ar Sabeedroto peepalihdsibu waretu radit stipru un spehzigu Ratwijas armiju.

Umana kabinetam janahst otpalak, jo tikai tam ir nodroschinata semes eedshwotaju wisu schkiru wairakuma peekrischana, kas ir nepeezeschama sekmigai un isturigai zihnai pret leelineekeem par neatkarigu Ratwiju. (Iga peekrischana.)

Wizepresidents G. Semgals: Wahrds soz.-dem. part. preekschahwin Wendera igam.

Fr. Wenders. — Augstt gobatee Tautas Padomes lozekli! Mehs, sozialdemokrati, bijām aigahjuschi no Tautas Padomes widus, kad siarp mums un Tautas Padomes wairakumu ishehlās dšilas un leelas domu starpibas. Schini brihdi mehs atrodam par espehjamu un ne tikai par espehjamu ween, bet ari par nepeezeschamu nemt dalibu ne tikai Tautas Padomes darbā, bet ari zihnās, kuras winai wehl ir gaidamas, un atrodam par nepeezeschamu tadehl, ka tagadejais Ratwijas politikais stahwolks ir raksturojams galwenām kahrtam, kā reakzionarās muischneezibas usbrukuma atschana Ratwijas demokratijai. Ja leetas politikā stahw tā, ka jaglahbj demokratiija un ka us spehli likta Ratwijas demokratijas pastahweschana, tad mehs, kureem demokratiija ir tikpat wajadsiga, kā beenischka maise, neatradām wairs par wajadsigu turetees nost no Tautas Padomes. No šahis deenas mehs gribam par jaunu, aistahwot sawu politiku, nemt dalibu Tautas Padomes sehdes un zihnitees ari winas rin,

dās par Latvijas demokrātiju. (Peekrīšana.) 16. aprīlī tauta pareisi novehrtejuse; šchis notifikums un wina ņeſas, kas pehz ir nahkuschas, mums ir peeteſoſchi ņinami un waretu teikt, ka wiſs tas ir ņarſs, ir komedija. Tragedija paſtahw eekſch tam, ka ņchi komedija war wilktees weſeleem mehneſcheem un ka naw eeſpehjamſ iſbeigt wian, jo ir ņinamais ahrejaiſ pahrphehks, militaree apſtahki, uſ kureem wina balſtas. Tagad mums, paldees deewam, ir jau otrais kabinetſ, kà mehſ to uſ eelu ſtuhreem laſam. (Smeekli.) Mums naw ne maſakàs garantijas, ka riht pilſehtà neſinami žilmeki neſlipina ņawas zedeles ar jaunu ministru kabinetu. Kura buhtu ta ihta ministrija, to mehſ newaretu ſinat, jo abas buhtu weenadi „teefiſki“ pamatotas.

Sawas darbibaſ ņaktumà pirmais kabinetſ, kura preekſchgalì ſtahw weens profurors, kuras buhtu iſhtenibà jagahdà par to, lai liſums walditu un tikumiba, bet kureſch ar ņawu darbibu iſdara wiſleelako neitikumibu un nelitikumibu (peekrīšana), — tas kungs kahdà ņawà paſinojuma rakſturo, kopà ar ņawu autoritali Seſkowu (ſmeekli, peekrīšana), — tee kungi rakſturo ņawu waldiſchanaſ peenemſchanaſ tã: 16. aprila notifikumi, kurus wini no teefiſtã ſtahwokka noſchelo, — japeeſchmè, pehz weena mehneſcha, — iſwirſija Latvijas preekſchã neſkaitamus ſwarigus uſdeewumus, kurus wini, dſihti no miſleſtibas uſ teem miſleem latweeſcheem, ari uſ ņewi u'neemas. Bet kahdus no ſchcem ſwarigeem uſdeewumeem wini mehneſcha laika ir paſpehjuſchi weikt? Es laſu katru deenu laikrakſtus un eſmu, ja nemaldos, uſduhrees uſ pahrs ſwarigeem de'treteem, kuri — japeeſchmè, katrà ſinã nepceder pee neſwarigeem — un proti — dekretſ par zauras naudas pretinnemſchanaſ un par eepreekſchjejas zenſuras eeveſchanaſ uſ ahreſiju telegramam. Waj tee ir tee neſkaitamee uſdeewumi? Man leekas, ka te ir komedija, ſpehle, par kuru, ja iſhteniba nebuhtu tik druhma, waretu pilnà mutè ſmeetees.

Latvijas ſemkopj žaur ņaweem preekſchſtahwjeem ir weenojuſchees uſaizinat Needru, kà premjerministri — rakſta ņawà paſinojuma profurors. Semkopju preekſchſtahwi, kuri ir pilnigi anonimas personas un par kureem mehſ neeſam ſkaibribà, to wini repreſentè. Pehz ta ſemturu paſinojumo, kureſch eeſneegts Tautas Padomeſ preſi. dijam, rodas jautajums, kà ņauz tahdu žilweku, kureſch ņawu politiku dibina uſ nepateeſibu? Dot uſ to pareiſu noſaukumu man aiſleeds žeeniba pret Ŷcho eeſtahdi. Pareiſu noſaukumu atradiſeel Žuhs paſchi. Ulmana wal diba iſrahdijuſes par neſpehiju turpinat žihnu pret leelineeſeem, — rakſta Andreewſ Needra. Waj ir kur peerahdijees, ka Ulmana wal diba buhtu teikt peerahdijuſes neſpehžiga — ſkatotees uſ Ŷcho jautajumu no pilſonika weedokka? Negribu nokluſet, ka mums ar Ulmana wal dibu daudſreiſ bija domu ſtarpibas.

Pee 16. aprila notifikumeem, — tas wiſs ir ſtaibri un tur naw wairſ nekahdu Ŷchaubu, naw wainigs landeſwehrs ween. Wiſch uſdroſchinajaſ aſeru iſdarit tikai tad, kad aiſ ņawas muguras juta ſtahwot okupazijas waru; pret ſon der Goltzu un wahzu militaram eeſtahdem mehſ želam wiſnotelktakos apwainojumus. Tee ir uſſkattami, kà Latvijas demokratijas wiſleelakee eenaidneeki; (Peekrīšana.) tee ir Ŷagatawojuſchi ſiſtematiſki 16. aprila notifikumus. Kad 16. aprila aſis bija notizis, tad weenà no laikrakſteem no kahdas neſinamas roſas parahdiſas ſiga, ka ſoz. — dem. webot Ŷarunas ar jauno wal dibu par eeſtahchanaſ ministrija. Ŷakarà ar Ŷchim Ŷarunam tika minets wahzu ſuhtneežibas preekſchſtahwja Rõhrera wahrds. Man japaſtao, ka nekahda Ŷaruna ar 16. aprila waroneem naw notikuse un wiſs apgalwojums ir, no kahdas eeſtahdes wiſch ari nenahktu, Ŷalti meli. Wahžijas kara ministrs Noſke ir uſnehmees droſchibu Wehžijas Ŷatwerſmes Ŷapulze apgalwot, ka Latvijas Soz.-dem. Str. Partija ir ſon der Goltzu luhguſe, lai wiſch paturot wahzu karapſehu wehl kahdu laiku Latvija, gribedams Ŷatwerſmes Ŷapulzei rahdit, ka ari ſoz.-dem. praŶa wahzu karapſehka palikſchana. Ari tee ir meli. Pee ſon der Goltza mehſ neeſam nemaſ greeſuſchees un Ŷarunà ar Noſki mehſ proteſteſjam pret wahzu okupazijas eeſtahŶchu brutalo rižibu un Ŷaſwehreſtibas Ŷarhkoſchana.

Sa tagad jautajam, kahda ir ijeja no teem apſtahkleeem, kuri raduſchees pehz 16. aprila, mehſ pagaidam reſham tikai weenu ijeju — jalkiwide wiſs tas, kas zehlees uſ muiſchneežibas warmahžibas pamata, japaſuhd wiſeem winas eezelteem ministreem, ir janahk atpaŶal Ulmana ministru kabinetam un tikai ar wian Tautas Padome warès runat, winam Tautas Padome warès uſdot, kà tahlak rihtotees, lai reorganizeetu walſis wal dibu, un man leekas, ka Tautas Padomi Ŷhini teefidà pabalſtis wiſi Latvijas demokratijas apſinige pilſoni. Tautas Padomei ir japrafa, lai Ulmana kabinetſ nah

atpatak, lai tiftu atzeiti wiſi tee ſchkehrſchli. kuzi lihdſ ſchim wehl ſtahweja zekâ un ſwee ſchkehrſchli ir galwenâm kahrtam wabzu militaro eſta! ſchu un wirſpawehlueezibâs rrihziiba. Tee ſchkehrſchli paſtahw. Tas ir gaiſchi peerahdiſees: wiſz, kas ir notizis 16. aprili, taz ir notizis ar Wahzijas eemaiſſchanos muhſu ee ſchejâs darifſchanâs.

Mehs, mani kungi, konſtatejam ar dſilu noſcheloſchanu, kâ Wahzijas jaunâ republikaniſtâ waldbiba neprot ſawu politiku auſtrumoz zitadi weſt, ka atbalſotees uſ maju grupu rea'zionaru, ir wahzu tautat, ir mums naidigu muſſchneeibu.

Tâ tad weenigâ praſiba, kura iſreet no tagadejâ ſtahwoſka un kuru mehs, ſoz-dem., ſchodeen eſam gatawi pabalſtit, ir — lai nahſ atpatak Ulmana waldbiba, lai wina ſtahjas ſawâ darbâ, tad mehs zaur Tautas Badomi eſam gatawi uſſtahtees ar ſawâm praſibam un iſteikt ſawas domas par winaſ tahtlalo reorganifazijas wajadſibu. Mehs paſtahwam uſ to, ka waldbiba jarada zaur Tautas Badomi un tahda, kas bauda winaſ uſtizibu. (Ilgî nerimſtoſchi applauſi.)

Wizepreſidents G. Semgals: — Wahrds wahzu progrefiwâs partijas preeſchſtahwim Schreinerâ kungam.

A. Schreiners (wahzu walodâ): Mani kungi, Tautas Badomes lozekli! Baltijas Demokratiſtâ Progreſiwâ Partija uſ noteik'ako noſoda ſch. g. 16. aprila „tutſchu“ un ar to ſakarâ eſoſchos ſmagos apſtahtlus, kuroz muh'u ſeme tagad nonahluſi. Apſtahtli ir neiſturami un te mums tuhlin jauſſwee, ka wahzu demokratiſtko elementu plaſchas aprindas muhſu Batwijâs dſimtenê n ko naw gribejuſchas par ſcho leetu ſina. Daſchi ir ar juns, to juhs ſinat, atklati un godigi pl'zu pee pleza ſtrahdajuſchi. Selos ari tahtlata kopſtrahdajuſchana, lai ſche, muhſu demokratiſtâ republikâ juſtu weenas nazijas naidis un nelabw'hliba pret otru, un lai mehs korejâ darbâ un godigi waretu muhſu ſmagi peemeſleto ſemi atkal uſzelt un weſt wee uſſelſchanas. (Applauſi.) Republika ir demokratiſta un ari demokratiſkai Wahzijai jadſird muhſu balſz, lai wina mums palihdſetu muhſu ſmagajâ ſtahwoſki.

Mani kungi, Tautas Badomes lozekli! Uſ maſajâm tautam peeſchkirto paſchnoteiſſchanâs teeſibu pamatu, Tautas Badome nowembri ſewi iſſludinaja par ſuwerenu waru. Wina eezehla ſawu ministriju un tagad jautâ: kur ir winaſ waldbiba? No muhſu Tautas Badomes preſidija mehs dſirdam, kâ leetas ſtahw. No wiſâm partijam ſtan tikai weena balſz un ſchi balſz ir tikufi: atpatak waldbibu, lai walſti atkal waretu ſtrahdat, lai waretu ſeht, un mums nahſoſchâ gadâ nebuhtu jazeſch bads, lai nahktu matie, lai Rigu un Widſemi atkal dabutu atpatak, un ſeme no jauna waretu uſſeedet (Applauſi). Rahdas ſemes wehſturê reti noteek, ta wiſas partijas apweenoſas. To dara kopeia dſimtenes miſleſtibn. Tagadejats loſungz ir — uſ preeſchu par muhſu ſemi! Un waj te lai muhſu balſz iſſkanetu nedſirdeta? Waj lai wina iſſkanetu n dſirdeta, waj ari mums ta jadara dſirdama uſ ahreeni, lai muhſu ſemei teek palihdſets? Un tâ mehs pazelam ari ſawu balſi. Mehs praſam, lai atgreeſchas muhſu Tautas Badomes eezeltâ waldbiba par glahbſchanu muhſu ſemei, neiſſlehdſot wajaſſigos ſolus kabineta reorganieſchanai (Applauſi).

Wizepreſidents G. Semgals: Wahrds demokratiſkâs partijas preeſchſtahwim Bergſona kungam.

J. Bergſons: Godajamâ ſapulze! Neukawefchos ilgaki pee ſihkata aſſkata par 16. aprila warmahzigo notikumumu, to ir deegân rakſturojuſchi eepreeſchejeje runataji. Neukawefchos ari ilgaki pee ſtarplaita. Naw wehl pilnigi redſams, zil ſiftu eſpaidu atſtahja tas uſ wiſu Batwijâs dſihwi; to redſem tikai tad, kad mums buhs pilniga brihwiba rakſtit un runat. Tad mehs tikai ſinaſim, zil pahrejas laikmets ſahpigi un ſanni atſauzees uſ Batwijâs jauno un neofſtiprinato walſit. Uſkawefchos ilgaki pee tagadejâ ſtahwoſka. Ar Borkowſka-Sleina kabinetu neweens no paſcha ſahkuma nopectni newareja rehſinatees, wiſz tas bija, taiſnibu ſatot, tikai komedia. Bet ar Needras-Brünnerâ kabinetu tomehr buhs druſzta jarehkinas un mums jaapſkatas, kâ mehs beſ leelafas anarkijas un beſ aſius iſleefchanas waretu tift tagadejam ſtahwoſkim pahri. Jaſaka, ka Batwijâs tauta 16. aprili iſrahdija leelu apdomibu un organifaziju, ka anarkija naw notikufe, bet uſurpatorifâ pirmâ waldbiba un winaſ komedianti paſchi aiſgahja. Needra nemams nopectnafi un mums, kâ jau ſaziju, ir lab jaapdomâ, kâ no wina waretu tift walâ beſ juſtam, beſ anarkijas. Kâ juhs ſineet, Needra ſawu kabinetu paſludinaja par Batwijâs ſemturu kabinetu un lai gan wiſſch pilnigi wehl naw

iffudinatš, tomehr naw jodoma, ka wiņšch buhtu latwišķaš, io „Latwijas ſemturi“ teit ir tikai iſfahrtne un ir ſaprotamš, ka katrai waldbibai uš tautu iaatbalſtaš. Sakeet, uš ko wiņšch atbalſtaš? „Uš ſemturiem,“ wiņšch paſlubina, bet ka teit dširdejam, to neatkšht ſemturi. Ir ſaprotamš, ka no leelaš ſemturu ſchēras daſchāš perſonaš atra-diſeeš, kaš tam ſekritiš, bet to eš ušdroſchinoš apgalwot, ka no wiſeem Latwijā dšihwojoſcheem 2 miljoneem eedſihwotaju pabalſtiš winau ne wairak ka 2000 zilweſu (Sau,eeni: wehl par daudš, ne wairak, ka 2001). Tad zelaš jautajumaš, waj tad war waldit 2000 par 2.000.000? Warbuht wezuoš w.rdiſbaš laiſkoš to war tu, bet ne wairš tagad, kur wiſāš paſauleš walhiš ušwarejuš demofratija. Tagad to darit un waldit ar 2000 latweeſcheem un kaħdu 1000 reakzionareem muiſchneeeem ir wiſleelakā paħdroſchiba. Man ir japeeſihmē, ka wiſa weetejā wahēetiba naw weeniš prahtis ar ſchp 16. aprila warmahzibu. Naw ari gruhti ſapraſt, ja daudš no latweeſcheem nearſinigi ſajauza jehdſcenu wah u muiſchneeziba ar — wahzu liberalā pilſoniba. Wiſmaš libdš ſchim nebija wiſeem ſinama ſtarviba, bet tagad ir atſkanejuſe weenaš leelaš wahzu tautāš daſaš balſš, ko mehš ſcheit nupat ka dširdejam. To wajaga latweeſchu tautai ſapraſt, ka aiš ſcheem juhu zehlaeem, aiš ſcheem warmahkeem, kaš iſdarija 16. aprila aktu, ka aiš wineem neſtahw kat wiſa wahzu tauta. Scheem warmahkeem, kaš iſdarija 16. aprila paħrgroſibu, wajaga ſinat, ka no wiſeem 2 miljoneem latweeſchu Needra warēš atbalſtiſteeš tikai uš kaħdeem 3.000, kaš ir aħſahrtigi maſš prozentš. Bet Needra reħkina uš kaut ko zitu. Wiņšch ſin, ka mehš dšihwojam ſareiwju laiſmetā, kur iſſchēir loti daudš ſchēit, un wiņšch ari ir nolehmiš un grih ſehdet uš ſchēiteem un proti tik ilgi, žit ilgi toš war iſleetot wina waldbibaš uſtureſchana. Wahzu demofra-tiſtkai waldbibai jaſin, ka to dara tikai maſa daſa no weetejāš wahēetibaš — un, warbuht, wehl maſaka daſina ari no mumiš. Atbalſtiſchanaš uš ſchēiteem pāte par ſewi ir weegla leeta, bet kaħdš gudrš politikāš ir teiziš, ka ar ſchēiteem war daudš ko iſdarit, tikai weenu leetu newar darit: uš ſchēiteem newar ſehdet. Bet ſara laiķā warbuht uſſehſteeš war un Needra to ir mehginajiš un jau diwaš deenaš ſehch. (Smeeſli.) Žit ilgi winam taš iſdoſeeš, to ir gruhti pateikt: politiķā neweeenš newar buht pra-weetiš. Bet ka wiņšch ilgi newarēš ſehdet, taš wiſeem ir ſaprotamš. Tagad mumiš jaruhpejaš par to, lai wina ſehbeſchana iſbeigtoš beſ anarkijaš un beſ leelām juſam.

Bet warbuht kaħdi no klatheſoſcheem negribēš tizet un domāš, warbuht Needra tomehr warēš kaut ka notureteeš uš ſchēiteem, waretu pakauteeš, ka wiņšch iſpildiš ſew uſliktōš un uš eelu ſtuhreem paſlubinatōš ušdewunumiš un, wiſpahr nemot, tik ſlikti nemaš nebuhš.

Nē mani kungl, taš newar buht, Needra naw preeſch mumiš kaħda neapraſtita Iapa, kaħdi bija Borkowſka kabineta lozekti. Wiņšch paſiſtamš no 1905. gada un mumiš ir ſinamš, no wina rakſteem, ka wiņšch ir ſtahwejiš ſarga weetā par tumſibu, ſarga weetā par Kreewijaš reakziju, par ſozialāš netaiſibaš taħlako uſtureſchamu. Kā mehš wiſi ſinam, Needra ſawoš uſſikatoš naw mainiſeeš. No wina kabineta mehš neſa newaram ſagaaidit. No wina kabineta neſa newarēš ſagaaidit ari ſtraħdneeki un beſſemneeki. (Beekriſchana.) Mehš ſinam, ka no Pagaidu Waldbibaš puſeš bija ſperti nopectni ſok, ka beſſemneeki tik u argahdati ar ſemi, bet Needraš kabinetiš ſaka, ka beſſemneeki tikš apgahdati ar ſemi ne wiſi, bet daſchi un pret atmaſu; pret kaħdu, to wiņšch neſaka, bet mumiš ir peeteoſchš pamatš domat, ka pret augſtu ſamaſu, pret tagadejam ſpefulatiwām ſemeš zenam.

Wiſwairat un wiſſmagat pa ſcheem ſara gabeem ir zectuſchi pilſchēneeki un ſewiſchki tē pilſchēneeki, kaš atradaš winpuš fronteš. Waj tad, warbuht, waretu no Needraš kabineta ko gaidit pilſchēneeki, taš ir, amatneeki, ſiħtirgotaji, inteligenze? Mehš loti ſchaubameeš. Par peemehru: ruhneezibaš un tirdſneezibaš leetaš Needra ir nodewiš weenam le kapiſtalizmu preeſchſtahwim; ſchēdēeni ſchēni ſinā ir ſkadri. Tā tad ari ſchim eedſihwotaju ſchēiram naw neſa ſagaaldamš no Needraš kabineta. Weeniģā ſchēira, kura leet ſawāš zeribaš uš Needru Brūmmeru, ir — wahzu reakzionarā muiſchneeziba un warbuht weena maſa daſina no Latwijāš leelakeem ſaimneeeem un ari daſchi latweeſchu muiſchneeki, kuruš, pa laimi, war uſſatitit uš 10 pirſieem. (Smeeſli.)

No Needraš riſtahditāš programāš naw redſamš, ka wiņšch ſatāš uš koloniſa-tijaš un abrejo koloniſtu peewiſchjanaš jautajumu; to wiņšch atrod par wajabiģu nokluſet. Bet wahzu muiſchneeziba, kura biģu biģāš ir Needraš waldbibaš dwehſete

un kurali weenigai ir leelas kolonizācijas sēmes, met skatējus ne tikai uz „eefšemes” kolonistiem, kā kreveem un leišķiem, bet arī uz pavīsam ahrejiem. No otras puses mums ir zināms, ka heidsamā laikā parahbijās wahzu laikrakstos „saizinajum”, apmēram sešdesmitā gada: Wahzeeschi — bessemneeki! Brauziet uz Baltiju! Tur Juhš wif dabuseet semi, waj nu pilnigi par brijwu, waj par koti semu atmakfu. Juhš sew preekščā atradiseet labi domajofču un Jums wifu labu nowehlofču wahzu muišču ezibu. — Man ir isgreesums no „Süddeutsche Zeitung” 12 aprila numura.

Ja nu Needras waldiba 2 1/2 miljoneem war nahkt no tikai 2000 zilwekem par labu, pee kahdeem flehdseneem lai nah'am?.. Mums jameklē pehz išejas un jo ahtraki mehs to atra isim, — jo labaki buhs. Mums jadamā par to, ka waretu to dabut nost bes'asi is išešanas, kā tas nule notizis ar wifadem S'feem (Smeekli.) un Bo kowfkeem. Needra tomehr ir pasihstams ar raksturu un ar energiju un wifsch ar labu neaišees no sawas „fargu w'etas.” (Smeekli un peekrišana.)

Muhsu nahkotns darbs bes' Needras promdabufšanas ir arī muhsu wežās wadibas atjaunofšana; muhsu frakzija nebuht naw par to, itkā Umana kab netam nebuhsu truhkumu: neweens zilweks naw bes' kuhdam. Bes' tam wehl ahrfahrtigi gruhstos apstahkios bija jastrahdā Umana kabine'am. Sen apstahkeem, warbuht, Umana kabine'ta reorganifazija ir nepeezefchama. Es saku, zil' gruh'ti tas arī nenah'tos, warbuht buhtu pee ta jakeras. Man leekas, pee fcha sola apspreešanas mums wajadjes wehla' tuwak islawetees.

Tagad muhsu losungs ir tikai wrens: Nost ar Needras kab'netu! Atpakal Umana kabinetu, kuru tad waretu reorganifet pehz eespehas, papildinot waj zitadi kā reformejot. (Applausi.)

Wizepresidents G. Semgals: Wahrdz radikaldemokratifkās partijas preekščahwim Benus fungam.

N. Benus: Atrezotees uf 16. aprila notifumeem, radikaldemokratifkā frakzija paleek pee teem eef' teem, kahduš wina kopā ar zitām latweeifču politifkam partijam issazija 18. aprila kopejā pasinajumā Latwijās tautai.

Behz 16. aprila notikumu noskaidroschanas frakzi'a ir nahkufe pee flehdsena, ka fchi ahprahta akta organifetaji un iswedej ir Latwijās wahzu tautības weenas fchiras neleela grupina, kuru nosoda pat wahzu tautības organifetais wairakums. Schi ir ta pate fchira, kura no 12. gadu simtenu fohkt ir Latwijās tautu mehginajuse un, par noscheloschamu, arī spehjuse imantot sawas fchiras schaureem un patigeem noluhkeem. Schi ir ta pate fchira, kura pagahne ir iswehrejuse ustizibu gan pahwestam, gan Prufijai, gan Smedriai un Polijai, gan Kreewijai, — kat u reift tam, kas leclatā mehra gribeja un spehja nodroschinat winaš priwiligeto stahwo'li un pa igos zenteemš. Schi ir ta pate fchira, kas w dus laikos raka kapu pirmai Kursemes herzoga walstij, kos wahzu okupazijas laikā inszeneja zitu Kursemes herzoga walsti un kas negrib tagad atisht, ka Latwijās pilfoneem, weenalā kahdai nazijai tee peederetu, jabuht brijweem un neatkarigem, un tamdehl farihstojā 16. aprila warmahzigo akti, zeredama ar to rakt kapu patstahwigai, neatkarigai Latwijās demokratifkai republikai. Un tamdehl frakzija ir pahrelezinata, ka Latwijās eedsihwotaji wifā wifumā, neatkarigi no tautības, tizības, waj politifkās pahrelezības, kopā ar mums sauks fcheem behdigeem 16. aprila „waroneem” un wina neezigam lihdstetschu barinam — „rokas nost no Latwijās walsts darba!”

Frakzijai, par nowehlofchamu, jakonstatē, ka 16. aprila akts aplenschanas stahwo'li efofchi Deepajas zetofsi, kura augitakā komandas wara un arī weetejā polizija atrodas Wahzijas ketsara laiku generala grafa fon der Golka rokās, — bija eefspehjamš un iswedams weenigi ar Wahzijas walsts augstaku kara un polizijas eerednu sinaschamu un pabalstu. Atminesimees tikai, ka 16. aprila aktu eewadija teejchi Wahzijas kara spehks, atbrunodams latweeifču brunotos spehkus kara ostā, jo noseefsi'gā landeswehra daka wareja stahtees pee sawa warmahziga sola tikai pehz fchi Wahzijas walsts kara spehka eewada. Frakzijai jaatfihmē arī, ka latweeifču asinu ilshjeji, peem. „Libaufche Zeitungas” drukotawā, kara ostā, Durbē, Krotē u. t. t. wehl naw faukti pee likumigas atbildības, kamehr kara gubernators sawu neaproschoto waru isleeto preeksch tam, lai neliktu fchekhrschlus 16. aprila behdigo „waronu” domu beedru un peederigo asinainai darbībai Latwijās ahres. Un netik ween fchee asins islehejeji paleek nejditti, arī 16. aprila saglt un laupitaji tāpat wehl neteef

faukti pee ikumigās atbīdības. Frakzijas jaunswē, ka 16. aprīļa akts notika tauti bīhdi, tad Latvijas Tautas Padomes komisija un wahžu „Nasional-Ausschuss“ lozekli sehdeja pee galda, lai lemtu par solem, kuri sferami, lai abas tautības jaunā Latvijas usbuhwē labaki saprastos un setmīgaki waretu isleetot kopejus spehtus; ar ziteem wahrdeem — Wahzijas kara preekschneeiba un noseedīgā landeswehra dala ar eerot- schem rokā isjaunza Latvijas tautību samstarpejo sapraschanos. Ja demokratistās Wahzijas waldbiba us Sabeedroto walstu peeprashjumu, kuras ir jaunās Latvijas bīh- wības weenigais ahrejis atbaltis, — wareja weetejo Wahzijas militaro wirspawehl- neeku nemt jawā aissardsbā, tad frakzija, nepeelaisdama tahdu warbuhitību, ka Wah- zijas demokratiija teektos raft kapu Latvijas demokratiijai, wor tahdu nedemokratisku Wahzijas waldbības istureschanos isskaidrot weenigi ar winas weenpusigu un nepeete- koschu orienteschanu no wezās keisara walsts melīgās trabizijās usaudisnato eeredau- puses. Frakzijai atleek noschehlot, ka Wahzijas demokratiskā waldbiba wehl lihds schim naw papuhlejuses nostkaidrot. 16. aprīļa notikumus wīnu ishtenibā, bet atrod par weenigo taisnības lihdselli sattu kara spehtu atskauschanu no Latvijas, kaut gan Latvijas weenu daku Wahzijas kara spehts 1918. gadā. atstahja leelineekteem, un kaut gan Latvijas otrā dalā Wahzijas kara eeredni nepeelaida lihds schim Latvijas paschas spehta organiseshanu. Tamdeht frakzija leek Tautas Padomei preekschā greestees pee Wahzijas waldbības ar peeprashjumu ikwidet 16. aprīļa notikumus un neishaukt Lat- wijas walsts spehtu organiseshanu.

Blakus 16. aprīļa noseedīgā akta teescheem isweedejeem un wīna weizinatajeem no Wahzijas walsts eerednu widus ir nostahjuschees ari daschi latweeschi Ar- sinamu gandarijumu war atsihmet, ka scho nodewigo latweeschu skaitis ir pawisam neezigs; ka wīni neatbaltās ne us kahdām politiskām waj sabschēdriškām organizacijām un jau pirma schi notikuma latweeschu sabschēdriškās akts par wīneem bij slehtas. Tomehr scheem zilwekeem, lai tee peederetu pee tā saktiem Needras-Borkowka, waj Needras- von Brunnwera kabinetem, ir isdewees panahkt Latvijas peekastes pilnigu blokadi.

Muhju pilsehtas nu jau otro nedēlu ir bes maises, muhju druwas un dahri paleek pa dalai neapschēti un neapdehstiiti; muhju braki un mahsas, seewas un behrni Rīgā, Widsenē un Latgalē wehl weenmehr atrodas leelneezisma asinainās ketnās; muhju brahli un dehti frontē paleek neapghdati un bes reserwem; muhju strahd- neeziba wehl weenmehr ir bes darba un maises; wīnu skaitam peeweenojās tagad ari wehl walsts eeredni. Gan abi minetei kabineti salkauām frasem mehginaja malbiat tautas masās, gan ispuhlijās promozet isbadejuschos pilsonus un landeswehru losch- meteseem, bet pateizjotes Latvijas pilsonu politiskai gatawibai un epreezinoschai ween- prohībioti schee ellischke mehginajumi lihds schim ir palikuschi tikai politisku awanturistu mehginajumi.

Frakzija ar ihgnunu atraida scho kabinetus un atrod par leetderigu leeku reisi pahrihpot, ka liddi Sotwerfmes Sapulzei Latvijas suwerenās waros neseja ir Tautas Padome un weenigi Tautas Padomes wahrda un udewumā ministru kabineti war tikt fastahditi un at'aisti.

Rā jau reis fazits, frakzija atrod, ka weenigo ahrejo paba'stu Latvijas walsts neatkarības nodibinaschanai ir ineeugichas Sabeedroto walstis. Tamdeht frakzija leek Tautas Padomei preekschā issazit paldees Sabeedroto walstu waldbīam un lihds ar to greestees pee scho spehziigo un bīhwo walstu demokratiijām ar lutgumu, neleegt wīnu moralisko un materialo pabalstu neatkarīgās Latvijas patstahwības nodibinaschanai un walsts dsihwes isbuhwei. Frakzija ir dsiki pahleezinara, ka maso tautu atswab- naschanas losungs scho spehziigo un augstirdigo demokratiiju mutē ir ari us latweeschu tautu attezinams, jo warak tamdeht, ka Latvijas tauta bes wīnas wīnas tikpat leelajā pasaulēs karā, kā ari tagad leelneezisma wīni no Arewijas us Wafar-Giropu atrodos harp ahmuru un laktu. Sabeedroto walstu demokratiijas war buht pahleezin- atas, ka neatkarīgās Latvijas demokratiija sapatris wīnu pabalstu zeenit un buht par to pateiziga. (Arplausi.)

Wizepresidents G. Semgals: Wahrs naz.-dem. partijas preekschstahwim Bankawa kungam.

J. Bankaws: Wīfi mehs scheid dsirbejam, ka 16. aprīli warmahzīgā kahrtā tilka tautai nolauptas wīnas teesības. 16. aprīli Baltijas reakcionaree miichneeli,

šawu „labako bešlu“ ščtiku pabalstīti ar wahzu okutazijas waras peefrišānu, — isdoriĵa usbrukumu Latwijas walstis ispilbu warai — Tautas Padomes rādītāi Pagaibu Waldibai. No ta laika walstis aprats apstahjees un ap waldibas sehdekleem tirgojas daschadi awanturisti, kureem ar tautas gribu un idealeem naw neka kopeja.

16. aprila notikumi ir šawā sinā šlepkawas usbrukums no muguras puses Pagaibu Waldibai tai brihdi, tad wina peelka wišus šawus špehtus un wišu šawu energiju, lai isihriju walsti no ahrejeem eebruzeem, lai dotu tautai maiši, meeru un teefibas.

Mums truhstt wahrdu, ar kureem šcho nošegumu rakšurot. Bet lihds ar to jaatšist, ka notikuchais muhs šewiški nepahsteds. Wiši, kas sin, ka barona Manteifela nodakas sistematiski aresteja un noslepkawoja Pagaibu Waldibas eerednus un pašwalbibu preekščahwjus uš laukeem; kas atzeras, ka šem leelneežisma maskas tika isnihzinata latweešču intelligenze prowīnzes pilsehtās un ilauowitas latweešču komandanturas, tad tai pašā laikā okupācijas waras preekščahwis grafs fon der Goltšs aisebša Latwijas Pagaibu Waldibai turpinat mobilizaciju, — tee šapratis, ka te tika westa zha pret Latwijas walstis neatkarību un prestišču; un ka ta naw bijuse nekahda nejauschiba, ka to tagad wahzu wiršpawehšū eziba mehginā apgalwot.

Mušichneežibas laurmarschala fon Stryka šaswehrestiba pret Pagaibu Waldibu gan tika atklahja, bet šaswehrestibis plana realizeshana turpinajas, un 16. aprili mehš redējam winas kulminazijas punktu. Mehš wiši esam leezineeki ari tam, ka jau diwus mehnešchus Latwijas frontē kara špehts stahw uš weetas. Stryka plani dod mums ščini sinā pašlaidrojumu: besdarbiba Widšemes frontē, dot leelneekeem espehju aishwilt wišus špehtus uš seemeļa fronti, lai isnihzinatu tur igannu un latweešču armijas un pehž šagruntu šgaunijas un Latwijas demokrātijas un uš šcho demokrātijū grupam raditu Baltijas mušchnežibas šem loloto monarkiju, par kuru jau tika špreests poaahjušā rudenī, tā šauktā Widšemes Semes Padome, bet tam toreis pahwilka šrihpu Sabedroto usdara, Wahzijas rewoluzija un Latwijas Tautas Padome.

Naw nekahds noslehpums, ka Latwijā ir šawahstis pahri par 30.000 wihrū leels wahzu kara špehts, bet ir ari šinams no tizamas puses, ka Rigas eenešchānai wajadsigs ne wairak ka 56.000 wihrū. . . Preekšč kam tee pahreje? Uš to mums dod atkal aibildi fon Stryka plana atklahjum: Atbalstidamees uš šcho kara špehtu, Baltijas baroni isdoriĵa 16. aprila aktu. Atbalstidamees uš šcho kara špehtu, grafs fon der Goltšs war dot pawehli, lai wīnam padotās armijas uš preekšču neet, un atbalstotees uš šcho kara špehtu, wīnai mehginatu tahtak, pehž tam, kad Baltijā buhtu eewesta monarkija, restauret tahdu Wahzija.

Nazionaldemokratu frakzijas wahrda es issaku zeribu, ka wišas Latwijas politiskās partijas, ka tautas špehtu un gribas isstezejās, apweenošees protestā pret isdarito warmahziju un pratis ari wišu tautu apweenot, lai aishwahwetu šawas teefibas ka organizets špehts.

Taisnibas un zilwezibas wahrda mehš apelelam pee muhsu draugeem Sabedroteem, pee Wahzijas demokrattiskās waldibas un pee wišas žiwilisetās Eiropas.

Bai dšihwo brihwā un neatkarigā Latwijā! Bai dšihwo Tautas Padome un winas Pagaibu Waldiba! (Merimstoschi applausi.)

Wizepresidents G. Semgals: — Wahrds republikānu partijas preekščahwim Waldmana fungam.

D. Waldmanis: — 16. aprilis paliks drahmā peeminā jaunās Latwijas wehstūrē. 16. aprili mehš newaresim aismirst un wehl ilgi atminešimees.

Kā Juhs sineet, 16. aprili tika atbrunots muhsu kara špehts, Landeswehra dolas eenehma ministrijas, apzeetinata ministrus un pehž tam tika proklamets nesin šahds Borkowsta-Sleina kabinets. Šchis kabinets ir pa šarpam demisionejis un mums ir atkal jauns Needras kabinets. Borkowstis, isfludinajis šawu kabinetu, par ta teefiko puši netureja par wajadsigu domat, lai gan pats pehž profeszijas esot prokurors. Bet ma žirajs Needra ir bijis konsekwentaks un ir gribešis šcho 16. aprili un wina šekas legaliet un šakarā ar ta isfludinajis „Latwijas Awīses“ weenā no pehdejeem numureem, ka Tautas Padome naw nekahda eestahde, kurai peeder šuverena wara, wina neesot wehleta un tavehž; wīnai neesot teefibas runat tautas wahrda. Es gribetu teikt uš to: nost ar tahdu apgalwojumu! Tautas Padome representē wišas tautas gribu. Ja šchi Tautas Padome naw wehleta teefchi, tomehr wīnā peedalas to partiju

preekschahwit, kuras atspoguļojas tautas ihstā griba. Teit ir preekschahwji no wisām tām politiskām partijām, kuras 1917. gadā Rīgā un Vidzemē ir zehluščās kā wehleščanu rezultātā, pee tam wehletoji ir gahjušči pee wehleščanu urnam un nobedewufai sawas balšis par šchim partijām. Tā tad šchis politiskās partijas ir ušķatamas, kā tautas teeschi autorisetas isteikt winas gribu un wehleščanos. Kā war tahdos aptahļoš, mani lungi, nolcegt Tautas Padomes sumereno waru? Tautas Padome ir weenigā eestahde, kura representē tautas gribu un mums ir ščajbri, ka titai Tautas Padome war gahit waj mainit kabinetus. Tikai Tautas Padome iškata tautas gribu. Tapehž mehš atsihstam ti'at tahdu kabinetu, kas nahk no Tautas Padomes. Kad 16. aprili tika gahsta Bagaidu Waldiba, tad 16. aprila waroni gribeja motiwet sawu šoli un teiza: Bagaidu Waldiba, kura ir nahkuse no Tautas Padomes, naw špekjiga wadit walšis šaimneezibu, radit šahrtibu, meeru, dot maiss, jo luhk ta bija waldiba, kura leelneežismu nopeetni nemas naw aptahrojuse, bet tikai weetejos eedšiw tajus šarihdižuse un wisadi promozežuse. — Kungi, Juhs sineet, ka tee ir šalti meli, Juhs sineet, ka nekas tam lihdsigs nekad naw notizis.

Tagad jautajim, kahdi ir tee leele uđewumi katrai waldibai, no kuru atrišnashanas atkarajas wisa muhsu semes labklahjiba? Mums ir 3 galwenatek uđewumi un tee ir:

1) wispirms nodroščinat Latwijas paštahwibu, winas šarptautisko atsihščanu ar Sabebroto walstu palihdsību,

2) atwabinat muhsu semi no komunisteem — leelneekeem un

3) argahdat muhsu tautu ar pašrtiku un dot winai darbu.

Tee ir tee uđewumi, kuras mehš prašijām un kuras bij jaweiz ilmana kabinetam. Mums jajautā, waj to weiks jaunais kabinets, kas ir dšbinats un balstas, kā weens runatajš jau ašrahdiža. uš šchitkeem, bet kurasch wišnotat nerepresentē tautas gribu. — Mums jaatb id ar kategorisku nē!

Latweešču tauta grib un war buht pilniga šaimneee šawā semē. Latwija ir peeteekofchi leela un bagata, lai kluhtu par paštahwigu walsti. Mehš šinan, ka ir wajadšigs wisleelakais šoprahts un wisleelakā organizacija, lai mehš pašchi, latweešči, waretu tā waldit un šaimneekot, ka nowestu muhsu dšinteni pee labklahjibas.

Waj neesam deesgan lihds šchim ašins lehjušchi? Latwija ir taš nešuse wisleelakos upurus, kahdus tikai war weenai tautai ušķit. Šauzeet man kahdu semi, kas buhtu wairat išpostita par muhsu Latwiju. Waj mehš neesam deesgan dahrgi širkufchi šawu neatkaribu? Waj mehš neesam peeteekofchi dauds upurus nešufchi, lai kluhtu par paštahwigeem? — Mums ir nepeeeščhami kluht par tahdeem un mehš esam to pelnijušchi.

Waj Needras kabinets špehs nodroščinat to, ka šarptautiskās walšis muhs atsihst par weenu neatkarigu un paštahwigu walsti? Es gribu šazit un argalwot, ka Needra to nešpehs darit. Juhs sineet, ka Needras kabinets nehmis šawu waru no wahžu landeswehra dadas. Wina waras pamats ir šchitki un winsch warēs paštahwet tik ilgi, žit ilgi šchitki to šturēs. Urašdamees uš tahdeem pomateent, winam wajaga ari attežgi riktoees Winsch peefops tahdu rolitiku, kahda buhs pa prahtam 16. aprila pa. rgrohibas iņšentateem. Tiklihds winsch i rahdis wismašako nowehreščanos no šchis rolitikas, winam tiks ušteikta neustiziba, un winsch newarēs neweemu stundu ilgai wairš sehdet.

Uš jautajumu, kahda ir iški landeswehra politika, waj landeswehrs wehšas, ka Latwija kluhtu par paštahwigu walsti — es gribu atkal atbidet ar iščkirošču nē. Wahžu reakšionarā mušchneeziba newehšas, lai Latwija tapu par neatkarigu un paštahwigu walsti. Ja Juhs, mani lungi, ranemšeeet rokās weenu broščuru, kura iškoda Berline un kuras autors ir Heinrichs fon Štrips, ar wisrakstu „Positive Vorschläge etc.“ Juhs dabušeet uš šcho jautajumu atbidi.

Broščuros autors raksta, ka weetejā mušchneeziba grib, lai Baltija tiktu peewenota pee Kreewijas Winsch šata, ka šišuigatā wehleščanās ihšteni ā gan buhtu, ja bijušchās Baltijas rronwinzes nahktu pee Wahžijas, bet peēž monarkijas šatreekščanās Wahžijā tas naw wairš eespehjmš. Muhsu loļojumam nebuhš peepilditees, — peesihmē ar šch hlam autors. Bei ja mehš newaram kluht pee Wahžijas, tad mums jamerģina, ka mehš tiktu peewenoti ee Kreewijas. — Kapčž wai to wehšas? — Baltijas mušchneeziba, proti, žer, ka Kreewija pehž winas ašas rewoluzijas šabrut-

šanas naktis atpakaļ stingra reakcija, ka Kreevija nodibināšes monarkija un viņi varēs eņent to dominejošo stahwokli, taħdā viņi reis Kreevija atradās. Nu'ors taħtat iřfakas, ka ja Latwija paliktu par patstahwīgu walsti, tad mehš, tas ir, muish-neeziņa, pašudijim leelā Latwijas wairafumā. . . — Taħda ir muhšu reakzionarās muishneezibas voliti'a aħrejš jautiumā.

Ģiropas karte teek pahrtaiřia tilai retos gadiumos. Ir wajadřigi leeli un aħrtahrteji notifikumi, lai waretu starptautisko karti grořit. Taħdi no ikumi ir tagad peenahkufchi un pašchlaik Ģiropas karte teek wiřos řawos pamatos pahrtaiřta, grořita. Šhiniš mehneřhos Werřalā pee meera Mehģřšanas iřřķir'eēs ari muhšu liktens aħrejš politikā un ja mehš nodošim waldbi'u Needram, tad Latwija netiks atřihra par patstahwīgu walsti un ja mehš netapřim patstahwīgi řhajos mehneřhos, muhšu liktens ir iřřķihreēs uř weseleem gadu řimteneem.

Uř pirmo jautajumu, waj Needra řpehš nodrořřinat Latwijas patstahwību, winās starptautisko atřihřšanu, — mums jaatbild, ka wiřu to Needras kabinetš neweikš un naw ari preeřķ tam řpehģigš.

Otrs uřdewums bija, atřwabinat semi no komunisteem. Waj Needra war dot semei meeru, war iřdřihra no Latwijas hohřewitūs-leelneetūs, waj war nodrořřinat řahrtibu seme? Lai to iřdaritu, ir waj dřigš řpeikš un turklaht wehl leelš řpeikš. Ar řaħdu řpeħtu war operet tamliħdřigš, tā Needras kabinetš? Ar landesweħru un daku no wahžu waldbibas kara řpeħta, pee tam beidsamais ir deesgan leelš. Bet mums ir nopeetni jarehřinas ar to faktoru, ka tas řpeikš un, warbuht, wiřā dřiřumā atřahš muhšu dřimteni, aiřees prom. Un tad paliks tilai weena iřeja pahri: iřwest wiřpawīgu mobilizāciju un řastahdit taħdā zekā řtipru kara řpeħtu. To Needra nedariš, jo wiřř řtu, ka taħdā zekā raditais řpeikš nebuħš tas, řas wiņu buhtu gataws aiřstahwet. Tarehž Needras kabineeta politika řhini řinā war buht řaweenota ar katastrořalam řefam preeřķ muhšu dřimtenes. War peenahkt řunda, řad no austrumeem řaħt uřbrukt jauni humu hari. Tā tad ari řho otro uřdewumu Needram neweikt.

Treřchais jautajums, pahrtikas jautajums, ir wiřařakais, wiřřwariřakais, jo muhšu seme ir řajuhtams leelš badš. Šaķet, waj řho jautajumeem Needras kabinetš řpehš nokahratot? Mehš nekawesimeēs atřildet ar nē. Ar 16. aprila notifikumeem ir pahriwilka řiriřpa wiřeem teem darbēem, kurūs Paģaidu Waldiba bija eewadijuse, lai pahrtikas liħdřeklūs řuhtitu no tam walřtim, kurās wiņu ir pahriřpilniba, uř muhšu nabaga dřimteni. Ir řinams, ka Ģeepajā peenahkufchi řugi ar milteem, ka jau 3 nedekas Šopenhagenā řahw řugi, peelahdeti ar pahrtikasliħdřekleem, řas grib dotees uř dřimteni, bet newar braukt řaurp, jo Šabeedrotee nedos maiři til ilgt, řameħr nebuħš nodibinata waldbiba, řas atbalřtas uř tautas mařam. — Needras kabinetš toš řugus neredřēs uř muhšu nabaga tauta ar řatru deenu řajutis leelaku un leelaku hadu.

Remot wiřu to weħrā, mehš redřam, ka leelos uřdewumus kabinetš, řas nedibinajās uř tautu, newar weikt, ka janahkt kabinetam, řas balřtas uř tautas mařam, řas řaprot winās wajadřibas, řam tauta dala řawu uřtizību.

Mehš noteikti prařam, lai nahkt atpakaļ Ulmana kabinetš, to řastahdijusi Tautas Padome, un pehž iam, řad wiřř ir atnahģis un řahģees darbā, mehš wiņu reorganisetu tā, ka wiřř řpeħtu atbalřtiteēs uř wiřu tautu, wiřam řķķiram un tautibam, řas dřihwo muhšu dřimtenē un řuram Tautas Padome dahwatu řawu uřtizību. (Applausi.)

Wizepresidents G. Semgals: Wahrđš latgaleeřķu preeřķřstahwim S. Kambala řungam.

S. Kambala: Ģeenijamee Tautas Padomes lozeķi! Inģš řinat, ka leelakā Latwijas dakā walda badš, anarkija, meřřonigee waras darbi. Latwija jaglahģi pašcheem winās eedřihwotajeem. Lai to panahktu, ir wajadřiga weenpraħtiba, ir nepeezeēřřama wiřu řķķiru, wiřu tautību uřupureřřanās.

Ģigahjuřķa gada rudeni Latwijas walřš prořlameřřanai apweenoģās politikřās partijas un nodibināja Tautas Padomi, řura ir eedřihwotāju wairafuma gribas iřteizeja. Til dařķas grupas atteizās tad řaprařees ar wairafumu.

Pirms nedekas eš, pahriřahģis no Latgales un no Ģiģas, apřtulbu, iřdřirdis to, řas noteek Ģeepajā. Tur aiř fronteš zilweiti mirřt no bada, mirřt zeetumos, teek aplaupiti, leelakā dala lauku paliks neapřeħta — zilweiti gaida glahģřšanas, iřmozitee

ribšeneeki negrib tizet, ka Veepajā valdība gabsta, wini netiz, ka leerajeeschu prohtus wina ne zihna ar leelineeetem, bet grupu zihna par waru, freku'azija ar ministru portfelkem. Wini ne'iz, ka wedot kopejo zihnu ar leelineeetem, galejais labais spahins new ir nobibinat kopejas frontes ar ga ejo kreiso. Tās baumas, tas staigā pa Nigas celam, wini uffkati tā leelineeku promofaziju.

Ēt te mehš stahwam notifikā a fakta preefšhā — gale'e labee negrib farrastees ar ziteem stahneem, wini grīb woenigece usnēmetes z hnu ar leelineeetem. Gale'e labee pahreēt no weena ekstrema us otru, leelineetu dikturas weētā issludina ņawu diktaturu. Waj tas ņemēs leelneezišma apfawošanū? Waj ta grupā beš ziteem eedšihwotajeem ir spehlīga gla bt Watwiju? Waj ņemneeki un strahdneeki zihnišees reatzionaros grupas wadontbā un labā? Nē. Ar ņawu reatzionoro rihzibu ta eedšihwotajos ņazels tll ihgnumu, kurnešcham un neapšiniģās masās ņagatawos augliģu ņemi leelineezišmam.

Tapehž latgalee'chi nošoda reatzionarās grupas kombinazijas, peepraša Umana kabineta atgreeschanos, grupu ņawstarpeju ņaprašchanos un kopejas frontes nobibinašcham zihnat ar leelineezišmu.

Es tizu, ka pee labas grības tas buhs eespešjams, jo man ir peedšihwojumi no Watgales, kur ņemštēs mehš ņemneeki strahdajām kopā ar muišchneeeem, kaut bija pretrunas, pat ašas pretrunas, bet strahdat wareja. (Applausi.)

Wizepresidents G. Semgals: Wahids soz.-demokratu partijas preefšhstahwin ņudewiza ņungam.

ņudewizs: Kad ņeedras kabinets ņastahdijās, „Watwijās ņwišē“ wišch ņašinoja tos ņamatus, us kureem tas it tā teetot dibinats. Pašinojumam bija wize raksts: „Iliħuums starp leelgruntneeeem un mašgruntneeeem.“ Šhi pašinojuma pirmās rindās ņaštopam teikumu, ka kaut kur, kahdā mums nešinamā laikā un telpā, notikuse išrunašchanās starp minētām grupām un us iħis išrunašchanās pamata ir zehlees ņeedras kabinets. Par ņeedru agrat ņazija, ka wišch ešot leels teesibu ņuibu pratejš. Nā tahds, wišch ņawas ņpeħjas parahdija eesch tam, ka wišur, kur kahdreis notika rewo-luzijas, wišch mehģinaja tās no jurid iħā stahwoħka iħķaidrot par neħķumigām. Wet ja jautā, us kahda likumības pamata war atbalstitees ņeedras pašcha iņģenētā rewo-luzija, tad jautajums paleel nenofķaidrots.

Ēo ari ņeedra neapģalwotu par wišadeem iħķihģumeem, ņķaidri un nepahģpro-tanti ir tiki tās, ka wina kabinets zehlees newis us kaut kahdas „išrunašchanās,” bet gan us 16. aprila wormahģibas akta pamata. Par peerahdijumu, ka tas tā un ne zītadi, ir ņakii, par kureem ņķeit ir jau daudi runats. Es tll grību pazelt weemu jautajumu.

16. aprila notikums, no aħģpuses ņtatotees, ir ņaila warmahģiba, bet no otras puses, wišch naw warmahģiba ween. Mehš ņinam, ka Baltijas reatzionarā muišchnee-zibā teescham paštahweja iħķihģuma, kompromiša nodoms ar Umana wa dību. Šħis iħķihģchanas mehģinajums paštahweja weħl pirms 16. aprila notikumeem. Kad iħķah-dijās, ka to war iħwest zītadakā zekā, tad wini to pameģinaja ar eerotšchu peepalħģšibu. Been. Tautas Ćadoms lozēķi! Behž 16. aprila notikumeem teem radās weħl leelata drošme prašit, lai iħķihģtam ar Baltijas baroneem! Luhl, tas bija tas nodoms, to wajadēja ņatrā ņinā un ar wišēem liħģseķēem panahķt, lai nodrošchwatū Baltijas muišchneeziba netrauzetu palikšcham winaš priwiliģetā stahwoħki. Bee muħģu tragikēem apstahķēem dašchēem pat iħķiās, ka zitas išejas naw, ka ir wajadģģs fleħģt iħķo koali-ģiju ar baroneem. Mehš dširdējam, ka pat no Sabēdroto puses ir taiģits ņinams preefšchlikums par koalizijas kabineta ņaštahdšcham, kura wairakums tomēħr peederetu Umana kabineta lozēķēem.

Tahdas koalizijas peķriteģi ņawu ņoli notiwē ar to, ka pahģejas laikmetā, kur wišē iħķēķi kopā ņašakem, nedriħķt ašsumt neweenu, us to waretu balstitees, ar weenu wahģdu ņakot, Ćanofleħģf sozjalais pameers starp ņabēēd iħķām ņķķirām, kahds ir paštahweģis pa Ćara laiku dašchās Wakar Ćiropas walħģis. Luhl, tahds ir tas no-luħķs, ko aribeja ņašneegt. Mums, kas poħķħtam Watwijos eedšihwotajus, tautibas un ņķķiras, par nošchēlošcham Ćanofstātē, ka koalizija starp teem, tuzi ņariħķoja 16. aprila notikurūs, un Watwijās tautu, naw eespeģjama. Tās, protams, nenoiħķmē, ka newaretu ņastahdit koalizijas ministriju no tll un tll wahģu un tll un tll latweešchu tautas preefšchstahģēem. To war iħdarit, bet iħķi koalizija paliktu tiki ņcham u politiskū grupu iħķģums, pee kura pate tauta nenemtu ne maģatās daħķbas. Ća

mums ir vajadzīga koalīcija, tad ir vajadzīga koalīcija starp pašu tautas spēkiem, tīkai tad tā varetu rast atbilstu pašā tautā un var tohdū i aliziju var buht runā. Koalīcija ar muišneekēm jau pašā dīhvē peerahdijuse šāvu neefspējamību. Tēe pēdīhwojumi, kuzus mehs esam zauri ta'ijuschi, neatstahj nekahdu šchēbu par weetejo muišneeku ihio dabu. Ja wini atfihstu muhsu demokratiju, muhsu pašh-noteikšchonās teešibas, zihuitos par patstahwigu Latwiju, atfihstu wīnu, tā wālsti, — tad no sinama redzes stahwofla waretu buht wehl runa waretu domat, ka kopd rēiba, ir eefrehjama. Bet nemot wehrā to, ka mehs dīhwojam apstahkos, kur Latwijas tautu wairakums atfihst Latwijas patstahwību, kamehr tam pretim stahw weenigi Baltijas muišneeziba, kura farihkojuse Bagaidu Waldibas gahschanu, atrašdama aktīwu atbalku no sinamās rufes, tās sozjalais pameers, kusch kahdreis ir bijis, pemehram, Anglijā un Fronzijā, tās pameers Latwiā newar eestahtees, jo šchēit nesoduras ne tīkai diwas eefšchējas politikas, bet diwu wālstu politikas, no kurām weena neatfihu o'ras patstahwību. Iu ja kahdreis ir bijis pameers, tad tahds pameers naw bijis starp teem elementeem, no kureem weeni zenschas wālsti isahrdit, kamehr otri, turpretim, grib to nostiprinat. Tahdu pameeru, gluschi dabīgi, newaretu flehgt arī ar leelineekēm. Ja nu gribam flehgt pameeru ar Baltijas muišneekēm, tad mehs ar tahdu pat teešību waretu wīnu flehgt ar leelineekēm; bet tās tatschu naw e spēhjam. Meis mehs atrodamees tahdās pretejas atteezibās, tad nekahda koalīcija newarēs pee ta nekā grost. Baltijas muišneeku nolūhts atteezibā us koalīziju ir pahraf skaidrs; wini šaka: „Wenalga, zīt Nums tur weetas nebuhtu, bet politika — tā lai buhtu muhsu.“

Par dīhu noschēlšchānu mian jāsaka daschi wāhrdi par Wāhziņas demokratiju un wīnas politiku Latwiā. Neftatotees us to, ka Wāhziņas demokratiņa šawā Satwersmes Sapulzē nesen atpakaļ nosodija politiku, kura teef wēsta šchēit, tad tomehr lihdi šchim mehs praktikā esam pēdīhwojuschi tīkai to, ka politika, kuru pee mums pekopj Baltijas baroni, ka tā politika reišā ir bijuse Wāhziņas ofziālā politika. Zita Wāhziņas politika muhs lihdi šchim wehl naw aihneeguse. Mehs, nosodidami kahdās wālstis politiku, nosodijim šchis wālstis preefšchahwjus un eestahdes, kurām wajaga buht atbildigām šawas waldibas preefšchā.

Mehs nebuht neesam tā tauta, kura newaretu wehletees, lai wīnai sneegtu palihdsibas rofu tās wālstis, kuras ir spēhligas un grib šaprast muhsu nelaimigo stahwofli, un mehs redjam, ka ir tahdās semeš. Mehs sinam tās notās, kuras Sabedrotee eefneedsa wahzu waldibai un kuru prasibas šchini gadījumā pilnīgi šakriht ar muhsu prasibam. Melošchanas politika, kura bija agrakās wahzu austrumu politikas galwenā eefihme, teef turpinata abās Wāhziņas atbildēs notās Sabedroteem Latwijas leetās. Peem., wahzu atbildēs notā teifts, ka 16. aprīļa atis notizis bej wahzu waldibas šinas un ka pēh tuwateem ismellešchanas dateem israhdiēes, ka tā ir bijuse tihri eefšchēja darīschana. Ka tās tā naw bijis, to peerahda dokumenti, ko sekretariats šchodeen nolafija. Us otro notu, kuru Sabedrotee eefneeguschī 5. maijā un kurā wīni pašahw us šaweem agrakeem eefkateem un prasa eerotšchu atdošchānu latweeschu kareiwjeem, — teef dota atbilde ar mums wīseem sinamo šamelojumu, proti, ka latweeschu kareiwji esot jau šanchmušchi šawus eerotšchus atpakaļ.

Mehs redsam, ka muhsu wālstis wajadsibas šchūi gadījumā ša'riht ar pašinajumu, kusch isteiktis Sabedrote notās. Sabedrotee jau pašpēhjuschi darit preefšch Latwijas dands. Muhsu karstakā wehleschānās ir, ka tās wālstis, kuras spēh mums pa ihdsēt, mums palihdsjetu arī us preefšchu. Ar šawu spēhlu mehs wīsu newaram, mehs nespehjam apgahdat fewi ar pahrihtu. Ja tahdai wālstij un tautai ir teešiba us otras wālstis palihdsību, tad tahda teešiba ir arī mums. Mehs doma'am, ka no wālstim, kuras spēhtu sneegt mums palihdsību pahrihtas un eerotšchu šinā, kriht šwarā tīkai Sabedrotee un tapehš šchini šinā muhsu politika šak iht ar Sabedrote politiku. To mehs, soz.-dem. konstatejam. (Ilg nerimstohāi applausi.) Tās nenofihmē, ka wīfos šihkumos mums jāgaida us Sabedrote palihdsību. Mums pašcheem wajaga peerahdit šawas taras spēhjas. Tēs spēhkus, kuri mums buhs wajadsigi, mums tuhlin jāgahda pašcheem, eerobeschojot ahrejo palihdsību tīk dands, zīt dands bej wīnas newaram ih.itt.

Atleef jantat, kā mehs tuwafā nahkotnē lai šeramees pee šawa listena ischchiršchānas. Kahdu koalīziju mehs mellešim, ar ko eesim ihhigumos? Tē es domaju, ka newar buht ne runas par koalīziju ar tahdeem tumšcheem spēheem, kā Baltijas reakzio-

narā muishneeziba, b t war buht runa par koaliziju ar vlašcheem demokristikeem spehkeem, kuri warbuht ne weenumehr atradu chees sawu usdewumu augstumā. Bet pēdēje notikumi buhs mohzijušči, ka ir wjadstiga sinama kopdarbiba, fewišči ta wjadstiga preekšč atšwabinašchanās no Neebras waldibas, kura teezas panahkt diwis noluhks: 1) Latwijas kolonisešchanu un 2) Latwijas wispahrigās mobilisāzijas aistaweschanu, kas tagad weeniņi war nodrošinat muhsu patstahw bu.

Weens no baronu lihdslekeem, kā ewest radikālas pahrgrosibas Latwijā — ir Latwijas kolonisešchana ar wahzesecheem. Ka Wahzjas sinamu aprindu politika te fakriht ar muhsu baronu politiku, tas redsams no wahzu walsis preekščstahwja Nosta zelojuma eepašišchanās noluhkā ar 16. aprila notikumeem, kur winam, kā sojaldemokratam, no tahleenes wjadseja šaprast leetas pareijo stahwokli. Sarunās ar muhsu preekščstahwjeem wišč jautaja, kā štatišes latweešhu soz. dem. uš wahzu k. lonistu nometinašchanu šheit? Kā sinams, koloniset 1/3 daku no weetejo muishneeku semem ar wahzu bessemnekeem, tas ir baronu noluhks. (Sauzeeni sahlē: "O, Mha!") Neebra wehl naw paštojis, ko wišč šchini jautajumā domā. Wišč tikai tureja par wjadstigu pašaidrot, ka ararā jautajumā starp Neebras un Uimana kabinetem waldot leelas domu starpibas. Pehz muhsu domam, starpiba bija ia, ka Uimana agrarā politika, pret kuru ari mums bija dauds kas eebiltams, tomehr tika westa preekšč weetejeem eebšimotajeem, kamehr Neebra grib to west uš kolonisešchanas pamateem.

Otrs lihdselis ir tas, ka lihds šchim, — un tas ir peerahdams ar neapghschameem fakteem rokās, — ka lihds šchim nepeelaida wispahrigu mobilisāziju pašči šch jeenes šhekti, jo wina nebuht wehlama, ka redset, tamdehl, lai kolonizāzija waretu norišinatees netrauzeti; waj ir notikušas kahdas pahrmatnas ar to, ka Neebra šajahdijis jaunū kabinetu? Man jaatbild, ka nē.

Sheit ir weens dokuments, ko Neebra turejis par wjadstigu mums zelt preekščā tuhlin otrā deenā, tiklihds wišč nošehdās šawas waras augtumos. Wišč greeschas pee pilšehtas galwas Buschewiza ar sekoschu „laipnu“ paškaidrojumu: „Man ir nahzīs sinams, ka pehz Suhsu rihojuma ma šes karšchu komišija atšimē wihs wihtreeschus 18 lihds 35 gadu wejumā. Tas teel istulkots, kā šagatawoschanas darbs preekšč mobilisāzijas. Bet tā ka par šcho jautajumu pašahweja domu starpibas starp Latwijas Bagaidu Waldbu un wahzu kura spehka preekščstahwjeem, — tapehz luhdsu to pagaidam pahrttraukt...“ (Beekrišchana).

Tā tad domu starpibas, kuras pašahweja starp baroncem un Uimana kabinetu mobilisāzijas jautajumā, raleel pilnā spehkā ari preekšč Neebras.

Pee kahdos politikas wišč tagad peetursees, par to newar buht šchaubu. (Sauzeeni: „Pareisi!“)

Pats par fewi šaprotams, es ar to negribu Baltijas wahzu muishneezibas un atšewišču Wahzijas walsis preekščstahwu grehtus attezinat uš wahzu tantu. Mehš domajam, ka Wahzijas demokratija naw peeteekoschā štaidribā par to, kas šheit notek, jo mehš rewaram peelaišt, ka Wahzijas demokratijas noluhks buhtu Latwijas demokratjas nošpeechana. Kas šch it pee mums teel darits, tas, bes šchaubam, naw nostahdams, kā wišu wahzu leeta, ta ir tikai sinamu aprindu leeta, — to aprindu leeta, kuri grib nostiprinat wahzu stahwokli austrumos, zerbā pahrwehrst Latwijū par Wahzijas prowinsi.

Ir neapghschami fakti, ka pašči no Wahzijas demokratiskās waldibas preekščstahwjeem no eedstigā politikā tomehr dalibu nem un štatas uš wišeem notikumeem zaur pirkneem. Ar preekchu mehš warom atšimmet un apšweikt to, ka nesen wehl Wahzijas nazonalās šarulzes meera komišija tika pazelts jautajums par šcho politiku un winas demokratiskais wairakums nošodija to.

Šwest wispahrigu mobilisāziju, — tas ir weens no tahlakeem šoleem, kas Tautas Padomei buhs janodrošchina few.

Tās prašibas, kuras uštahda muhsu partija, jau isteiza mans kolegis:

Pirmais šolis ir Uimana kabineta atpakaļnahschana;

Turpmakais šolis — wina kabineta reorganizāzija uš teem pamateem, kuras atradis par wjadstigu prasit T. utas Padome.

Tagadejā momenta galwenais usdewums ir — drošcheem šoleem nemt pašcheem šawas teesibas. Pašchāi latweešchu tantai japarahda šawas dšihwibas šihmes, tikai tad warēs wislabak, kā jau teizu, guht zitu simpatijas un padalstun no ahreenes. Es

palēku tai pah'leezibā, ka ja mehš šapratišim beidsamā laika notikumu ištō nošhmi un apweenošim paščas tautas špehšs, — tad mehš pašpehšim wairaf, ka lihšs šchim. (Merimstoschi aplauši)

Wi:eprešidents G. Semgals: Wahrbs Semneeku Saweenibas preekšstahwim Freijwalda kungam.

G. Freijwalds: Zeenijamee Tautas Padomes Iozekli! Aklis par 16. aprila nošegumu tuwojas sawam nošleh gumam. Newar buht ūhaubu par to špreedumu, ka hdu par winau nodos latweešhu tauta un Latwijas Tautas Padome. Par to dod wišlabako leezibu 18. aprila u šankums latweešhu tautai, uš kuru wareja weenotees wisu partiju preekšstahwji. Rešoluzijās, kuras Jums zels preekšhā pnenemšanai preešdijš ūhini ūhdē, ari išpaušas ta pati weenprahtiba. Bet neškatotees uš to, ušbrukumi Latwijas walstij wehl iurpinaješ, latweešhu tragedija naw wehl beiguseš, naw nonahtuše galā; konfliktu wehl naw išbeigti. Es gribu ūhhu ušmanibu tik wehl wehrst uš galweneem momenteem ūhini zihnā un toš ižekt, ne-eeejot ūh'numoš.

Wišpirms par muhšu fronti. Sedomajates: muhšu karewji stahw jau otro mehneš uš w etas, wini atrodas tikai pahris bešmit werstis no Rigas un ir špeesti ar nolaišām rokam noškatitees, ka šmol eedšihwotaji sem leelineežšma juhga. Wneem aij muguras norišinas politiški konfliktu, par kureem wini dšrd nešaidri, pa aušu galeem. Neškatotees uš to, ka 16. aprila notikumi pahrtanza ūkarus ar fronti, tas tur nešaldu ūjukumu nedewa. Wbrihnojams ir muhšu karewju waronibas un išturibas gars. Wini apšpeeda ūwi ūawu taišnigo ūašhutumu, redšedami ūawā preekšhā postu nešošo cenaidneeku un ūawus prahtus wehrsa pee tam, lai apturetu leelineeku tahlako eeshanu, pašaudamees uš to, ka taišnā Latwijas walstis leeta atrodas drošhās rokās un tišs zeenigi ištwa galā. Pazeetibu, kura iļgt jau wešlu mehneš, ir apbrihnojama; ištweens Latwijas wehšturneeks atšihmēs šho faktu. Tautas Padomei jano-wehrtē pareiši šhi ahrfahrtiga dišziplina. Winau jaruhpejas par to, lai nešas nešahwetu zekā Rigas un Wišemes atšwabinaššanai. Man ar preeku ūakonstatē, ka karewji ar nepazeetibu gaida to brihdi, ka wini waretu stahtees pee ūawu m'hrku ūašneegššanas un ūanemt pawehlt eet uš preekšhu. Kā tas lihšs šchim naw notizis, naw weeta par to apwainot Ilmana kabinetu, ka to dara Medra. Tas no tam neattarajas. Ir wainigi ziti faktori: neeziga Miše, tura augstati par zihnu ar leelineekeem stahda zihnu par ūaweem reakzionareem nodomeem, aišturejuše gahjeenu uš Rigu.

Kas pa to laiku noteek frontes aišmugurē, starp Leepaju un Leelupi? Semi pahrtaiģā landešwehra šoda ešpriežijas baronu waribā; walda baltais terors un reakzionari mehģina attaišnot to ar norahdijumu, ka latweešhu tauta ešot leelineežška. Bet eedšihwotaji neprasa neko wairaf, ka weenigi taišnibu, likumigu waldbibu. Gewehrošim to, ka wini, neredšedami nekahdu zitu ūeju, tomehr nenostahjas uš leelineežšma zekā, semneeks ūawā ištānšumā nešeras pee runģas, bet ištahdija preekššihnigu dišziplinu un pazeetibu. Peewedišhu weenu peemeh'u par ka hdu tura muhšu tauta šinamās eestahdes: aišmugurē teek peedahwati 100 rbl. ost-nauda katram, kas atnes leelineeka galwu. To dara Wentšpils wahzu komendants. ūuhs ūapraišaf, ka hdu blašhu lauku te atklahj newainigu žilweku peršonigu cenaidneeku denunziacijai ūahahšs rihtujums. (Weels trošni.)

▼ Tahlak. Ar preeku waram atšihmet to, kas ūhini bešwaldibas laišmetā nepahrprotami parahdjees: Latwijas tautai ir bijuše ūawā šinā weena zeribas šala. Wehš šinam, ar ka hdu zeribu wina ištārijās uš teem Anglijas peldošeeem preekšstahwjeem, kugeem, kuri lewni guleja muhšu ostā. Šhi zeriba pa dašai bija naiwa, žitahj waldbija domas, ka Šabeedrotee eejaušees uš weetas ar brunotu špehhu. Sawu gatawibu palihšjet wini peerahdija žitā zekā. Ne par weli muhšu azis raudšijas ar nepazeetibu un ilgam uš wa'arnizu Leepajas juhmalas šwartalā, no kureenes išģahja šinas par ūejeenes notikumeem angļu waldbibai. Anglijas ahrleetu ministrs ir dewis uš angļu mišijas šwojuma pamata špehģigu rabalstu Latwijas walstij, ušahjotees ar prašibam eekš Špaa, lai wahzu okupārijās wara išbeidi ūawu eejauššanas Latwijas leetās un dod ešpriežu atgreētees pee waras Ilmana kabinetam. Notikuse notu pahrmaina starp Analju un Wahģiju, pee kuras te tuwat neapstahšhos, jo šho jautajumu jau aišķehris preekšarunataš. Gribeju tik ušwehrt, ka ar to muhšu jautajums ir tizis starpiantistis un muhšu taišnā leeta ir kluwuse par Šabeedroto leetu.

Bēgreeschotees Bahzījai, mums jāatšķir, ka wahzu prese 16. aprīļa aktam un notikumeem pēc tam nepēgreesa to wehrību, ko mehš warejām sagaidīt no demokrātiskās valsts. No wīseem Bahzijas laikraksteem weenigi „Freiheit“ ir eestahjuses par muhsu teesibam, tai baltīgi peebalfoja „Vorwärts.“ Bahreja prešes dafa ir bilti klusejuse waj sneeguse sagrositas melu sīnās.

Jautasim, waj wahzu kara spēhta usdewums austrumos nebija, pēc pameera noteikumeem, zihnitees pret leelineeekem, un ja tas tā bija, kapehž tad tika noleegts p wairot muhsu brunotos spēhtus, ar ko Bahzijas usdewums eewehrojami atweeglinatos un beidiot atkristu pawisam nost? Kā tahdu politiku, kura teeschi waj neteeschi kaweja sehnigās zihnās isweschanu un, pee atbaidības faukta, atmēta wīsam frontem ar roku un gatawojās atstahst apfargajamos liktena warā, — lai nosauž? Man schēet, ka Bahzijas istureschanās zihnā pret leelineek-em naw bij use pateesiga, bet bija saweenota ar ūpēnu aismugures politiku. Pēc pameera nosajjumeem wīnai bija atturet no muhsu dsimtenes leelineekus, bet no wahzu okupazijas warās preekščstahwu rihzības mehš nepabrpretami redsam, ka Baltijas muishneeki teek atbaltiti wīsoš wīnu zenteenos pēc waras un ar wīneem tika westa kopeja politika, kurai ar Latwijas interesem naw nēla kopeja.

Es gribu wehl atgreestees pee tautību jautajuma. Mehš sawā semē ejam zeeschi faistiti ar zītām eedshwojoshām tautibam. Man ar preeku jāatšķir, ka Latwija naw Baltijas wahzeeschi ween, bet ka ir ari Latwijas wahzeeschi bes wīltus, kuri stahw uf Tautas Padomes platformas, sneeds roku latweeschu demokrātijai; tās preekščstahwja balsti mehš dsidējam schēit atikam.

Ar gandarījumu waram atšihmet, ka šhini momentā wahzu progresiwa pilsonība ir isščhtrufēs par Latwijas politiku. Preteja gadījumā sešas buhtu loti noschēlojamas un newestu pee islihdshinaschanas, kahdu mehš wehlaamees. Ir loti raksturīgi, ka prūs 16. aprīļa weeteja wahzu organā bija sīnu rubrika ar wirsrahtu „Aus Ost-, Liv- und Kurland.“ Bet pēc 16. aprīļa tai weetā parahdijās „Settland,“ „Estland,“ leeks peerahdijums tam, ka reakzionarās wahzetības politika naw biuse pateesiga un ka wīnās Latwījai ir pawisam zits faurus, ta faprot Latwiju zītādi, „wie ich es auffasse.“ Ar wahzu tautības lozēkeem, kuri tiks pahri pqr Baltijas muishneeku wīltām politikas linijām un nekautreeses fauktees par Latwijas pilsonēem, mehš gribesim un warešim faprastees; muhsu tanta aismirku drihs sawu naidu. Teem, turpreetim, kuri wedis nepateesības politiku, liks sawas zerbās uf Kreewijas reakciju, mums jāfata: „Muhsu zeki schēras!“ (peekrišana.)

Tautas Padome stahw šwarīgi usdewumi preekščā. Zerams, ka Tautas Padome stahwēs sawu usdewumu augstumos un representēs latweeschu tautas faprahibu un lihdšes Latwijas waltij pašchirt zeku. Muhsu pagahne un tagadne ir, teesa, loti druhmās, bet neaismiršim muhsu dsjeņēka Raina wahrus: „Latwji muhschām dsihwos“ un ja mehš palausimees uf muhsu tautas eeschējo spēhtu, tad dsihwos ari Latwija! (Peekrišana.)

Wizepresidents G. Semgals: Resumejot debates, es Tautas Padomes wahrdā konstataju wīsu Tautas Padomes frakciju leelu harmonisku weenprahhibu schai geuhru pahrbandījumu briedi.

Presidijš, fasinā ar staryfrakciju komišiju ir isstrahdajis rezoluziju, kurā eet'lyst wīsas frakciju preekščstahwu isteikās wehleschanās. Seeku preekščā frakcijām atteitees no atsewischku rezoluziju eesneegschanas un peenemt par politiskeem notikumeem schahdu rezoluziju:

Tautas Padome, noklausijuses presidija sīnojumu par 16. aprīļa raditeem apstahkeem

1) nosoda 16. aprīļa faldatu warmahzības aktu, ko isdarījusi weena landeswehra dafa ar grafa fon der Goltza rihzībā stahwoscha Bahzijas waltis kara spēhta dafa ariwu lihdshalību, kā mehginajumu pret Latwijas tautas wairakuma gribu nodroschinat Baltijas muishneezības wadoschām aprindām noteizoscho stahwekli Latwija, nostunjot pee ma'as Latwijas tantu, usurpejot Latwijas Tautas Padomes teesības un gahichot wīsu pastahwoscho Latwijas Pagaidu Satwersmi, ko fantzionejusi Latwijas Tautas Padome.

2) neatšihst uf 16. aprīļa warmahzības akta pamata fastahditos ministru kabinetus, kā Neebras-Borkowka, tā Neebras-Brūmmera ministrijas, kuras raditas ar

wahzu militarišu atbalstu, lai šķēptu reakcionarās šaswehrestības patešos waditajus un wina nodomus. Tautas Padome ir pahrleezinata, ka ar ušpeestu kabinetu nostiprināšanos, fuzi atrodas atkarībā no Baltijas muišneezības poliitikas waditajiem, buhtu apdraudeta Latwijas neatkarība.

?) Konstatē, ka Needoras-Brümmers ministriju atbalsta rīkai Baltijas muišneezība, šauras wišwahzu balteesču aprindās un atšewiškās latweešču personās un ka wina newar runat n dš Latwijū apdšihwojoscho toutu, nedš latweešču senturu wahrdā, fuzi stahw par Latwijas tautību šaprašanos uš demokratiškas poliitikas pamata. Šchi ministrija, nebaudidama Latwijas tautas uštizību, naw šrehjiiga nodibinat semē eekšču meeru, organiset tautis špehkus zihnā par Latwijas atiwabināšanu, aissargat semi pret leelineezif'o eebrukumu, nodrošināt semi pret Latwijas walts pretin eku organizateem un militaras waras pabalstiteem waras darbeem, atjaunot šaimneezifto dšhwi, dot tautas mašam maifi un darbu, un nowadit semi lhdš demokratiškai Satweršmes Šapulzei.

Tautas Padome Latwijos tautas wahrdā atšihst kā likumigu tīkai tahdu wal dibu, kura šastahdita Tauras Padomes ušdewumā un hauda winas uštizību. Tautas Padome paštahw uš winas eezeltā Ulmana kabineta atgreeschanos, par kura reorganizēšanu peekrihtās špreest Tautas Padomei, lai waretu turpinat pahrtraukto Latwijas brunota špehka pawairošanu, raditu špehžu Latwijas armiju no wiidam eedšhwotaju šekšram un tautibam wišpahrejas mobilizācijas zelā sem weenotās w'rskomandas, kā arī atjaunot demokratiškas walts eefahrtas darbus.

U. Škreiners: (wahzu walodā) No wahzu progresiwās partijas pušes luhdsu eepasiššanās dehl pahrtaukot rezoluziju wahzu waj freewu walodās.

Wizepresidents G. Semgals: Ja zittateešchi to wehlas, es peekrihtu, bet tas ašnems laiku. Leeku preekšhā, preekšh zittateešču eepasiššanās ar rezoluziju, pahrtraukt šehdi uš 10 minutem. Pret pahrtraukumu naw neweens? Pašludimu pahrtraukumu uš 10 minutem. Zittateešchus, kas grib eepasihtees ar rezoluziju, luhdsu presidija istabā.

Behz pahrtraukuma šehdi atklahj wizepresidents G. Semgals: Waj peekšās rezoluzijas šamura un redakcijas naw tahdu peekšimju? — Naw. Rezoluziju leeku uš balšojšanu. Kas pret šhās rezoluzijas peenemšanu, luhdsu pazelt rokas. Rezoluzija peenemta weenbalšigi. (Šlgi applausi.)

U. Škreiners: (Wahzu walodā.) Es pateizos par Tautas Padomes un presidija lojala istureschanos pret muhšu frakziju, kas šhmejas uš pahrtraukuma pašludinaschānu preekšh eepasiššanās ar rezoluziju. Šchāi lojalitātē es redsu arī nahkoschās šapraššanās šihni starp latweešču un wahzu demokratišam Latwijā. Neškatotees uš weenas Baltijas wahzu grupas darbeem, fuzi ir janoloda, es nebai os par wahzu kurtas nahlotni demokratiškajā Latwijā. Es zeru, ka Baltijas wahzeeschi buhs pateizigi wahzu progresiwai partijai par winas zenteeneem apweenoices ar latweešcheem. Sawas frakzijas wahrdā luhdsu eewehlet komišiju, kas presidija šinojumu pašlāschinatu ar fakteem un šakrahtos materialus par wahzu kara špehka lhdšbalību 16. aprīlī litu preekšhā Wahzijas wal dibai un publižetu. (Applausi.)

Wizepresideneš G. Semgals: Bes peenemtās rezoluzijas presidijs ir išstrahdajis šekoschās d was rezoluzijas, weena Wahzijas wal dibai un oira Šabeedroto wal dibam.

Wahzijas Wal dibai.

Tautas Padome, pašinodama Wahzijas wal dibai šawu ušskatu, par noscheloschānu, ir špreesta išrahdit, ka 16. aprīlā šaswehrestības akts ir išdarīts ar wahzu militareestahschu aktiwu atbalstu, atbrukojot latweešču kara špehka dašas, atžekot likumigi rādus walts organus un wina rikhojumus, atbalstot Borkowka un Needoras usurpatoriškās ministrijas, raditās Latwijas demokratiškas aparoschānai.

Sedšot un atbalstot Baltijas landšwehra atšewiškū dašu rihzību, wahzu militaras ešahdes laupa likumigai Latwijas wal dibai eepēhju išpildit winai Tautas Padomes uštize āš funkcijas.

Tautas Padome zer, ka Wahzijas demokratiškā wal dība, nešekot šchēhriškūs zelā Latwijas demokratiškai, daris galu wahzu militaro eestahschu nekorektai rihzibai šheit, peespeedš wahzu wiršpawehneezibai padotās kara špehka dašas nestahtees zelā Tautas Padomes eezeltās likumigās Pağaidu Wal dibas darbībai.

Tautas Padome zēv, ka Wahzu waldbiba nekawejotees dos weetejai wahzu wirs-pawehlneezibai preekhrastu tu pmat netrauzet Latvijas kara spehku mobilizaciju, kuresch ware u laika, pirms wahzu kara spehka aiseeschanas, stahtees aisejofcho wahzu kara pulku meeta Latvijas aistahweeschanai, lai nesabraktu fronte.

Sabeedroto waldbibam.

Tautas Padome pagodinas pasinot Sabeedroto walstu waldbibam, sawu usskatu par 16. aprili raditeem arstahkkeem un luhdi Sab edroto walstu waldbibas 16. aprila notikumumu likwidazijas labā nodroschinat Ulmana kabineta atgreeschanos un winaa netrauzetu darbi u lihds ta reorganizeschanai zaur Tautas Padomi.

Balandamās us Sabeedroto pabalstu Latvijas demokrat'jai, Latvijas badu zecetofcho eedshwotaju wahrda Tautas Padome luhds mihkini t blokadi pirms Ulmana kabineta darbibas atjaunoschanas tani sinā, ka buhtu atkauts eewest un isdalit pabrtikas lihdsfekhs weetejeem paschwaldbibas organeem, zik tahlu tee war dot peeteefofchu garantiju, ka produkti nenahk newehlamās rokās.

Gewehrojot breesmas, kuras mums draud no ahrejeem naidneekem, usswerot tahlak to, ka leelaiš karšč, latweeschu isklisšana pa Sreewiju, pehdejais leelineeku eebbrukums, ka ari okupa ijas reshims kopsch 1915. gada, muhs ispostijis fiksiti un fainneezijki, pamasinadams ahrfahrtiga mehrā Latvijas tautas dshwo spehku un wahjindams muhs sekmiā zihnā pret Latvijas eenaidneekem, mehš greeschamees pee Sabeedroteem ar luhgumu:

a) aisiht, ka Latvijas ahrfahrtigi gruhtais stahwoflis prasa neatlaidigi tuhlieteju spehziņu pabalstu Latvijas armijas un satmneeziflas dshwes atjaunoschanas wajadshbam, lai buhtu eespehjamš iswest galā gruhto zihnu par zilwezibas un kulturelas demokratijas idealeem.

b) radit wiesdrihsakā laika Sabeedroto schkihreju organu semē, kas noskaidro un norobescho us starptautisku likumu pamata wahzu kara spehka teesibas us Latvijas teritorijas, kamehr tas wehl naw atwilktš atpaka.

Waj ir kahdas peesihmes pee schim rezoluzijam? Naw. Beeku us balsofchanu. Kas ir pret scho rezoluziju peenemjchanu? Duhdu pazelt roku. Abas rezoluzijas peenemtas weenbalsigi.

Us presidija preekshikumu, kuru pabalsta wahzu frazija, luhdsu eewehlet komijju 16. aprila notikumumu papildinaschanai ar fakteem.

(No weetas bals): komijjas fastahdischanu usdot starnfraziju komijjai.

Wizepresidents G. Semgals: — Genahzis preekshikums, komijjas fastahdischanu materialu wahshchanai usdot starpfraziju komijjai. Waj ir kas pret scho preekshikumu? Naw. Preekshikums peenemts weenbalsigi.

Sowaldemofratu frazija eesneegusi presidijam wehl fefofchas rezoluzijas.

Pirmā: Tautas Padome pilnwaro sawu presidiju spert wijus solus, lai Latvijas Bagaidu waldba — Ulmana ministrija — nekawejotees waretu fahkt no jauna darbotees un lai nekawejotees tiktu atdoti latweeschu koreiweem nelikumigi atnemtee eerotchi, ka ari nonemtas landeswehra patrukas no waldbibas eestahdem.

Peeshimju naw. Beeku us balsofchanu. Kas ir pret scho rezoluziju? Luhdsu pazelt roku. Rezoluzija weenbalsigi peenemta. (Applausi).

2) Tautas Padome nolemj us 12. maja peenemto Iehmumu pamata, islaist Latvijas tautai ussankumu un pilnwaro schim darbam starpfraziju komijju kopā ar presidiju.

Duhdsu pazelt rokas, kas pret scho rezoluziju. Rezoluzija weenbalsigi peenemta.

3) Tautas Padome issafa sawu atsinibu Latvijas armijai par winas istureschanos. fahkot no 16. aprila, un ir neschaubami pahrelezinata, ka wina buhs ari turpmat Latvijas demokratiskas walsts fargš un aistahwis un stahwes par Tautas Padomi un tās eezeito waldbibu.

4. Petrewizs: — Rezoluzija issazita pateziba Latvijas armijai tik no 16. aprila. Armija ir pelnījuse to netik no 16. aprila, bet no pascha fahkuma. Beeku preekshā pehz wahrdeem „winas istureschanos“ peelikt „un fewischki“ fahkot no 16. aprila.

Wizepresidents G. Semgals: — Kas ir pret Petrewiza kga papildinajumu? Naw. Beeku us balsofchanu rezoluziju ar eesneegto papildinajumu:

Tautas Padome issača šāvu atfinību Latvijas armijai par viņas īstureschanos un šēvīšāki šahot no 16. aprīļa un ir neschaubami pabrleezinata, ka viņa buhs ari turmat Latvijas demokratisās valsts fargš un aistahwis un stahwēs par Tautas Padomi un tās eezelto waldbibu

Kas pret šcho rezoluziju, luhdsu pazelt roku. Rezoluzija weenbalšigi peenemta. (Applausi).

Pirms šapulzes šlehšchanas nolāšišču šahdu wehstuli, kura pirms šehdes atkashchanas Tautas Padomes presidijam peefuktija mahzitojs Andrews Needra, un šuru presidijs netureja par wajadšigu agrak nolāšit, jo presidijs atrod Needras motiwus par nedibinateem un leekeem, jo Tautas Padomei, kā Latvijas angstakai waras nesčaj, naw wajadšigs nekahdu atkāju šāvu šehšču netureschanai. (Nolāša wehniuli).

Presidija wahredā greešchos pee Tautas Padomes lo ekteem, pee publikas un wiseem eedšihwotajcem ar usajzina umu paturet ari us preekšču to autstāšību, šahda lhdš šchim peerahdita, peerahdot ari us preekšču, ka latweešču tauta ir politiški nobreduse, apgahšot ar to Needras wehstulē issazitās bailes. Applausi).

Tautas Padomes šehde šlehgta.